

Magnetis redvctorivm theologicvm tropologicvm, in quo ejus novvs, vervs et svpremvvs vsvs indicatvr ... / [Samuel Ward].

Contributors

Ward, Samuel, 1572-1643.

Publication/Creation

Londini : Impensis A. M[athewes], [1637]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nuvsbtea>

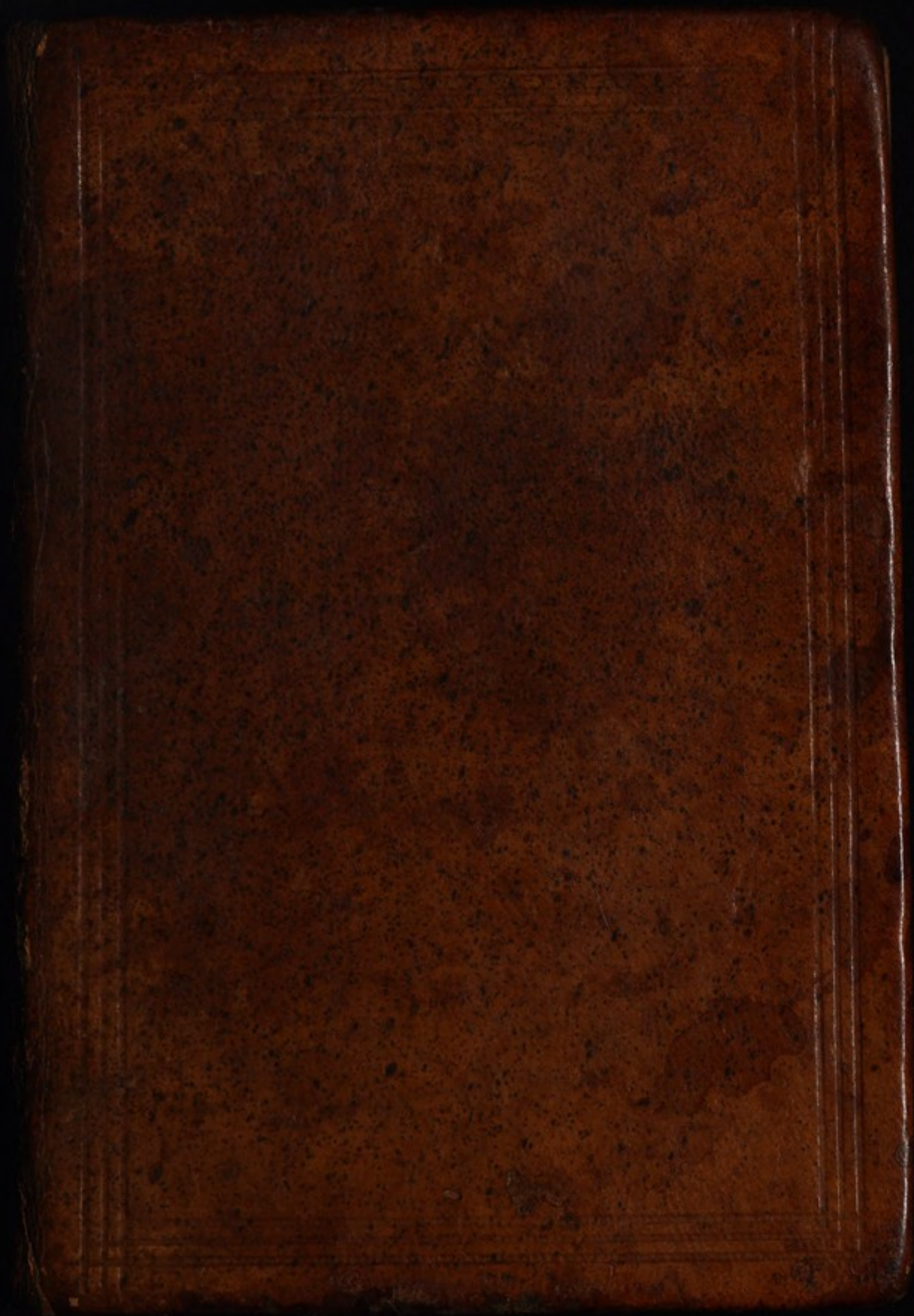
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

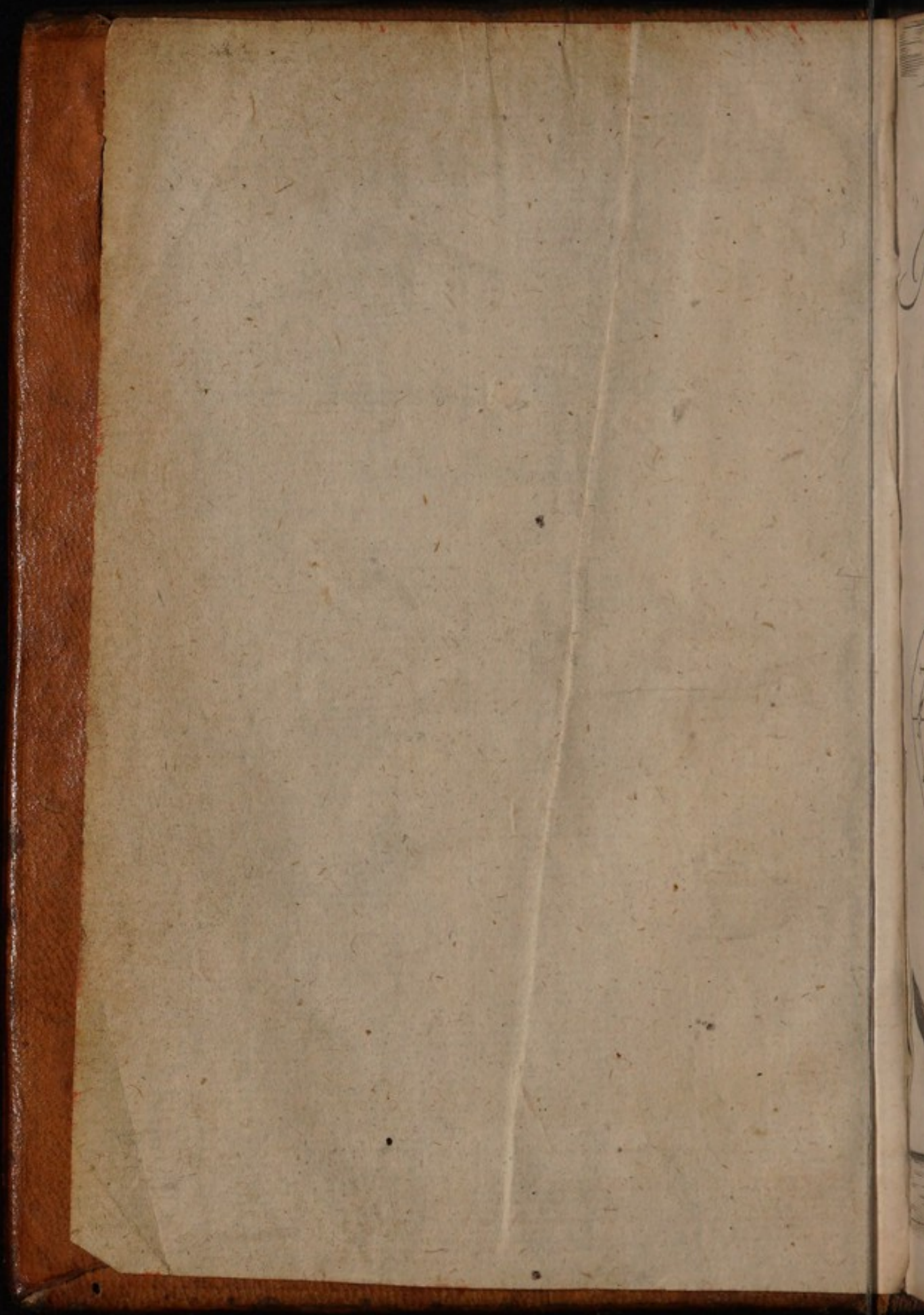
N. 1 X 2
17

By Samuel Ward
of Cambridge

STC 25028

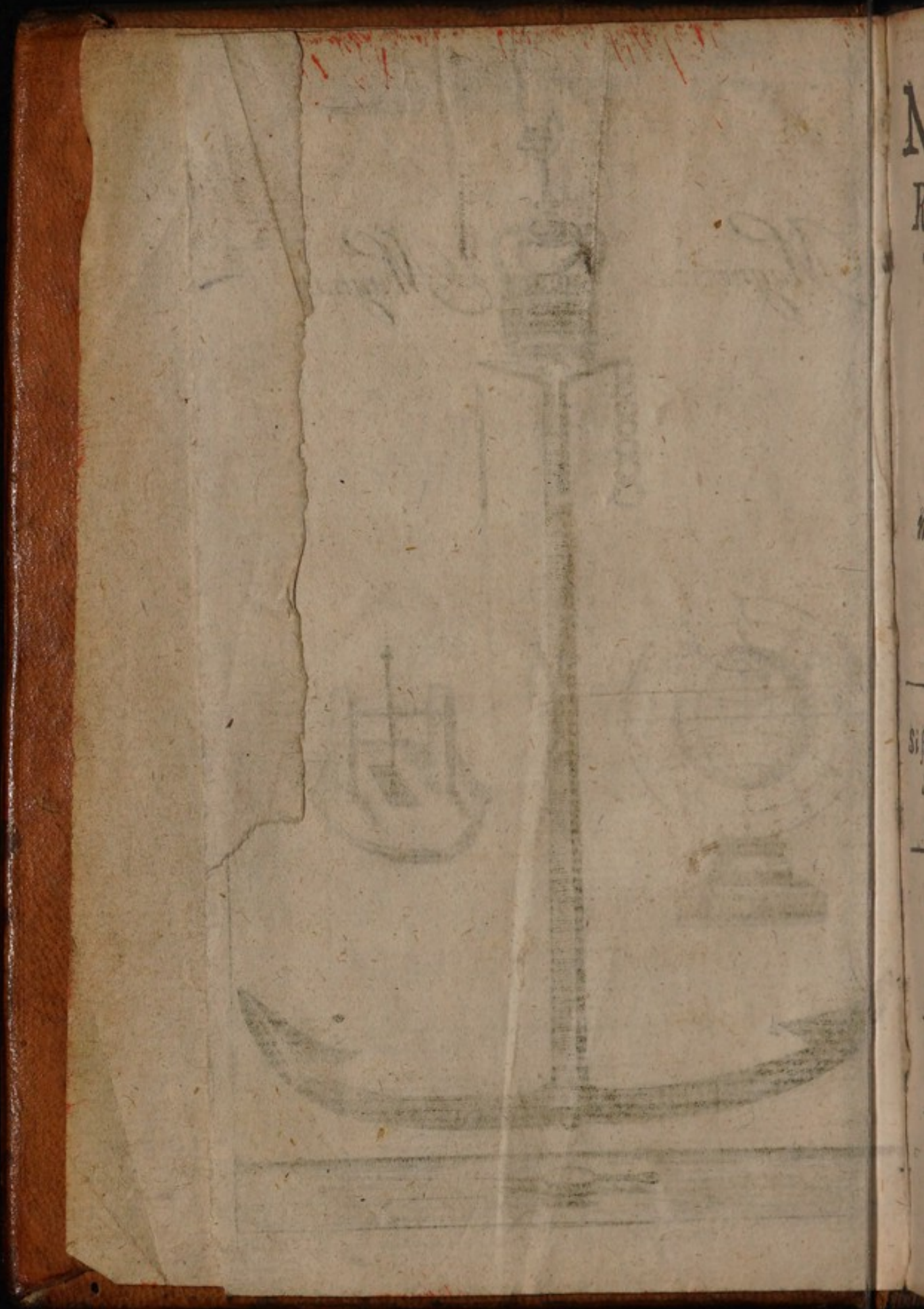
6692/A

307 -

Magnetica Magnalia.

80184
MAGNETIS
REDUCTORIVM
THEOLOGICVM
TROPOLOGICVM,
In quo ejus

novV's verV's et sVpreMV's
VsVs INDICatVr.

Si sileāt homines, lapides tua facta loquētur.
Saxa q̃ dura virūm ferrea corda trahent.

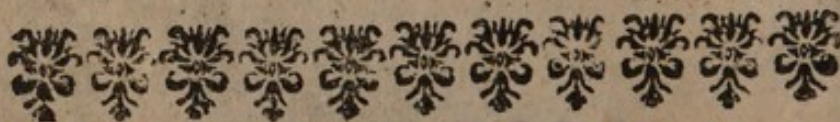
LONDINI,
Impensis *A. M.* 1632

P*erlegi Librum hunc,
cui titulus, Magnetis
Reductorium, &c. Dig-
numq³ iudico, qui typis man-
detur.*

Ex ædibus Lond.
Iun. 5. 1637.

Tho: Wykes R. P.
Ep. Lond. Cap.
Domest.

C A R O L O

D: G: M A G N Æ

B R I T A N N I Æ, F R A N C I Æ,

& H I B E R N I Æ R e g i S e-

reniſſimo, Fidei Deten-

ſori, &c.

Vivas, O R E X, in æ-
ternum; Et Lapi-
lum, & Libellum
hunc, ejus interpre-
tem, æqui boniq; conſulas. La-
pidem, ſi pretium ſpectes, gem-
marum poſtremiſſimis poſtpo-

✱

nen-

nendum; Sin usum fructumq;
Nauticum, *Horologicum*, addo
Theologicum, vel Adamantē pre-
tiosissimum contra minimē ca-
rum. Si molem, vix terræ gle-
bam excedentem; si polos Ar-
cticos, Antarcticos, si Circulos
Tropicos, Æquinoctialem, ter-
ræ totius globum adæquantem:
Vnde Terrellæ nomen, apud
Gilbertum Magneticæ disciplinæ
parentem, meritò sortitus est.
Si faciem & speciem externam,
nullus ei nitor, nullus lævor in-
est, qualis in Margaritis; Splen-
dor ei nullus, nulla transparen-
tia, qualis in Gemmis; Vnde
Decolor *Claudiano*, Ferrugineus
Berchorio dicitur: Sin intrinse-
cam vim & virtutem, immane

quan

quantum lapides omnes pretio-
sos vincat: unde Græcis veteri-
bus *Ἡρακλῆος*, i. e. *Herculeus*; re-
centioribus *Θαυμαστός*, i. e. *Miri-*
ficus, appellatur. Miris enim &
mysticis dotibus à naturâ dita-
tur; stupendos parit effectus;
Podagram, Spasmū, et *Κεφαλαλγίαν*
curat, si *Marbodeo*, ejusque glos-
fatori *Pictorio* fidem adhibea-
mus; Quibus addit *Idem*, eun-
dem possessores suos disertos et
Principibus gratos reddere. (O
me fœlicem, si vera diceret!) Hoc
ausim Majestati Tuæ, bonâ Tuâ
cum veniâ, fide bonâ spondere;
si unicus unicum possideres,
Mundi totius te faciliè Monar-
cham efficeret: Partim quâ ma-
re transtretantibus *Neptunus* al-

ter, & portuum Index fidelissi-
mus : Partim quâ terram pera-
grantibus *Mercurius* alter est, &
Dux itinerum certissimus : Præ-
cipuè quòd ferreæ gentis, quæ
gentes alias omnes subigit,
Princeps potentissimus sit. Eo-
que etiam respectu, Tui & op-
timi, id est, Monarchici & Mi-
tissimi Imperij Optimum est
exemplar, & vivum Emblema.
Hoc enim mihi ratum & indu-
bitatum semper fuit ; Hoc sem-
per cum Politicis & Theologis
gravissimis sensi, & palàm apud
omnes professus sum ; Monar-
chiam hæreditariam, (sub quâ
mihi vitales auras foelicitèr hau-
rire, bonis omnimodis frui, piè
& tranquillè degere contigit ;)

esse

esse omnium, quotquot extant
aut excogitari possunt regimi-
num formæ, longè multúmque
præstantissimam, utilissimam,
laudatissimam: Cui me ex a-
nimo favere, ille novit, qui per-
scrutatur renes meos. Quin &
modũ gubernãdi Magneticum
tutissimum, gratissimũ, et com-
modissimum tam Principibus
quàm subditis esse, Scriptorum
omnium calculis et Imperatorũ
symbolis cõprobatur. Vt enim
Saccharum (*attestante Fernelio*)
eadem et omnia meliùs et sua-
viùs, minori cum flatu et visce-
rum cruciatu, quàm mel efficit:
Sic amor *Magneticus* quàm ter-
ror *Despoticus*; & subditorum a-
mor filialis, quàm timor servi-

lis. Ecce enim ut Magnes gentē
ferream limis, malleis, & igne
vix domabilem, non armorum
vi, sed amoris ope sibi subigat, et
mutuis inter sese amicitiae vin-
culis coadunata in officio conti-
neat. Viderit vicissim & mecū
perpendat populus, ut Scobs
ferrea confusa multitudo, sub
Magnete veluti sub Rege suo in
unum corpus coalescat, & cum
horrore quodā subsistat; eumq;
scuti in modum ambiat, stipa-
torum in morem circumtegat,
pabulum et satellitium ei præ-
beat, non aliter quàm apes Regi
suo aculeo carenti.

Clarum et illustre Christi in
suos dominiij Hieroglyphicum;
Cujus olim typū in *Davide* ex-
hibuit,

hibuit, cui nomen ab amore in-
didit, de quo singulare hoc & in
Principibus rarum Memoriae
proditur, *Omne quod fecit Rex*
bonum videbatur in oculis totius
populi. Faxit Rex Regum, ut
Regibus, Magistratibus et Præ-
latis suis pari lubetia pareat po-
pulus universus; mutuâq; inter
se æmulatione certent, alter ut
alteri, debitis subditorum officiis
præstandis, præeat et præcellat.
Faxit Idem, ut Imperium suum
hostibus et adversantibus sit *A-*
damantinum, subjectis et amicis
Magneticum: Eiq; faveas, qui si
lapidem quem vulgus *Philoso-*
phicū nominat, arte vel sorte re-
perisset, eadem animi propensi-
tate & alacritate tibi obtulisset,

quâ *Magnet* ē hunc, cum suo Cō-
mentariolo, jure meritóq; tibi
debitū, demississimè et lubentis-
simè Dat Dedicatque. Lapidum
enim Carissimū, cui nisi CARO-
LO ē *Magnet* ē, nisi Magno? Ma-
rinum Neptunū, nisi marium in-
sulas multas circumfluorū Do-
mino? Ferri Principē robustis-
simum et mansuetissimum, nisi
Regi potentissimo et clementis-
simo consecraret? Is, qui cen-
tum tibi in hoc seculo Natales,
unicum in altero animitūs ex-
petit exoptatq;

Christi Ministrorum ἐλαχιστώτατος.

Subditorū tuorum φιλοβασιλικώτατος

Cultorum tuorum φιλοκαρολώτατος

S. WARD.

PROLVSION AD LECTOREM,

Et in ea sequentium scopus
& Argumentum.

Septem in terræ visceri-
bus metalla totidem in
cæli orbibus planetis an-
numerant & assignant
Chymici; Quorum nobilioribus præ-
eritis, reliquaq; in universum ma-
teria neglecta, unicum ad se fer-
rum. Magnes attrahit, cujus ami-
ticia, & famulatu gaudet. Eadem
est librorum ratio, quorum etsi pas-
sim innumeri scateant, habet tamen
unus quisq; suum Magneticum geniū
Lectoris ingenio accommodum, quo
lurium ad se oculos animosq; alli-

Crollius
pag. 77.
Planetis.
Plumbum
Saturno. ♄
Stannum
Iovi. ♃
Ferrum
Marti ♂
Aurum
Soli. ☉
As Ve-
neri. ♀
Arg. vivum
Mercurio ☿
Argent
Lunæ. ☾
Clemen.
Alex. pag.
176. edit.
Grotij.

cit, allectosq; foscinat. Nec enim
minori vi suum quemq; studium
trahit, quam ferrum lapis Hercu-
leus. Si Philosophus es, trahent hic
te Magnetica Magnalia, quibus ni-
hil in toto Naturæ theatro reperi-
tur aut jucundius, aut nobilius: si
Christianus trahet te Christus e-
jusq; gratia, Magneti ad vivum
Dei quasi digito insculptæ: si Theo-
logus es, trahent te plurima scrip-
turæ loca doctissime breviter illustra-
ta, necnon scholastici quidam nodi
obiter soluti. Si Poeta es, totus hic
liber poema quoddam est: si Rhetor
habes hic Allegoriam continuatam
& in ea Philosophiam Theologi-
ancillantem, facemq; ei præbentem
nunc ut pedissequam decet humi-
lem, nunc ut ante ambulonem me-
destun.

destum. Quam re Dionem sequu-
tus sum non historicum sed orato-
rem illum Trajano charissimum &
Chrysostomum cognominatū. Nec-
non agricolarum artem imitatus,
qui plantis agrestibus surculos in-
serit ^{nt}generosos, ut ex sterilibus &
acerbis frugiferas, et suaves effici-
ant. Habes etiam hic Chriam figu-
rarum omnium ad docendum, mo-
vendum, delectandum efficacissi-
mam; cui nomen ab usu, fructūque
inditum est. Est autem Chria,
(describente Vossio, Leopardo, ali-
isq;) non pictum, aut fictum, sed vi-
vum quoddam emblemā, ubi vel
persona cum re exhibetur, vel agi-
tur & ponitur aliquid ob oculos
corporis, quod mentis aciem ocyus
penetret, affectus fortius moveat, et

memoriae fidelius inhaereat. Quo
artificij genere saepius usi sunt tam
novi, quam veteris instrumenti
prophetæ, quo vaticinia sua audi-
torum suorum animis altius impri-
merent. Nec enim satis habuit
Agabus Pauli vincula prædicere,
nisi & Pauli cingulo se vinciret;
neque Dominus noster humilitatis
docteur, & exemplar esse, nisi & in-
fantulum in medio Apostolorum, ut
in loco editissimo collocaret, quo
eum maximum fore indigaret, qui
minimus inter eos esse ambiret.
Quin & ipsemet novissimè servi
in modum amictus, pedes eorum
aqua mundavit, & linteolo deter-
sit, quo virtutem hanc omnibus
maximè necessariam, minimè que
gratam commendatissimam relin-
queret.

queret. Aures etenim etsi Miner-
væ sensus rectè Mythologis nuncu-
pentur; segniùs tamen animum
irritant, quæ per earum anfractu-
sas ambages, quàm, quæ rectà per
oculorum fenestras ad eum incur-
runt. Quare paucis in limine ex-
orandus es, ut validum tibi lapi-
dem compares, vel aliquem ad-
eas, qui robustum possideat, quo
simul attentus spectator, & Le-
ctor benevolus esse possis. Uter-
que enim nisi fueris, frustrabi-
mur uterque, tu tuo legendi fru-
ctu, & voluptate, ego meo scri-
bendi scopo, & labore. Sunt enim
hic experimenta varia, quorum
nisi testis oculatus fueris, non ea
modò gratiam omnem, sed & fi-
dem tuam, & finem suum amissu-

1 sunt. Sin inter Criticos nomen
tuum profiteris, eosque, qui circa
styli negotium curiosuli sunt; uni-
cum illud Plinianum perpendas,
velim, Adamantem celare nefas
est. Par enim & Magnetis ratio
est non tam ob duriciem, quæ sty-
los chalybeos vix, aut ne vix ad-
mittit, quam ob innatam virtutem,
quæ adscititium omne ornamentum
respuit, ac dedignatur. Quisquis
demon es, quem vel subjecti no-
vitas, vel utilitas huc allexerit,
si vel oblectamenti, vel emolu-
menti tantillum inde ceperis, erit
hoc ei operæ pretium, qui neque
sibimet ipsi, nec chartulis suis me-
liorem unquam sortem ausus est
expectare, quàm, quæ Magneti
contigit, magno ut usui esset, exi-
guo.

quo in pretio, & honore habeatur:
Nec alio nomine, quàm tibi ali-
quantulum ut placeret, multum
ut prodesset, Theologica philoso-
phicis, divinis Moralia, dulcibus
utilia miscere pro suo modulo horis
intercivis conatus est.

Tuus in eo, qui
totus et summus
Magnes est.

S. W.

quo in pretio: et honore habentur:
Nec alio nomine: quam tibi ali-
quantulum ut placeret: minus
in prodesset. Theologica philoso-
phica: divinae doctrinae: dulcior
illis miscere pro suo modulo poterit
sacerdotis conatus est.

Inus in eo, qui
corus et humilis
Magnus est.

2. W.

INDEX CAPITVM.

CAP. I.

DE Magnetis usu prioribus seculis
abdito novissimis hisce relecto.

Pag. 1

CAP. II. De variis Magnetis usibus,
& quis sit eorum præstantissimus. 9

CAP. III. De usus Magnetis Bopsosexline
beneficio, ejusq; ad Christum collati-
one. 15

CAP. IV De diversis Magnetis ap-
pellationibus & quàm Christo singule
apprimè conveniant. 21

CAP. V. De virtute Magnetis eleva-
trice. 25

CAP. VI. De Virtutis sue communi-
catione, & in ferrum derivatione. 31

CAP. VII. De virtute ferri attractice,
cum

cum Christi Magorum tractione. 35

CAP. VIII. De eadem cum ministro-
rum & concionatorum animas ad
Christum convertendi potestate. 47

CAP. IX De Auri & Argenti negle-
ctu, ferri autem unitione; cum Chri-
sti, Angelorum præteritione, homi-
numq; electione. 49

CAP. X. De Magnetis, & Christiano-
rum, ἀπεσωπολησία. 54

CAP. XI. De ponderum gravitate,
quæ Magnes supra quàm Gazates at-
trahit. 57

CAP. XII. De mundicie, quam &
Magnes, & Christi Spiritus in ob-
jectis requirunt. 59

CAP. XIII. De primorum ferri ad
Magnetem motuum, & animarum
ad Christum tarditate, & sequenti-
um velocitate. 61

CAP.

35
ro.
ad
47
le-
ri-
mi-
49
mo-
54
ate,
at-
57
n &
nob-
59
ri ad
varum
venti.
61
Cap.
CAP. XIV. De ferri longè remoti
lenta ad Magnetem motu, ejusdem
appropinquantis celeritate. 65

CAP. XV. De acubus ad Magnetem,
& animabus ad Christum, non sine
tremore post recessum redeuntibus. 67

CAP. XVI. De medijs interpositi
crassitie non impediēte tractum
Magneticum. 70

CAP. XVII. De annulorum Magne-
ticorum & Christianorum spirituali
& mirandâ concatenatione. 75

CAP. XVIII. De Magnete, & Chri-
sto majora per instrumentum, quàm
immediatè suapte virtute efficien-
tibus. 81

CAP. XIX. De eo quòd decuplo plus
ponderis per binos, quàm singulos
terminos, seu cappas trahat. 95

CAP. XX. Plus multò valent instru-
menta, quæ arctè, quàm quæ laxè
Christo

Christo vel Magneti adherent. 88

CAP. XXI. Magnes ferro polito melius, quam auro splendido armatur, & Theologorum conciones Scripturae testimonijs, et solidis rationum momentis, quam Rhetorum flosculis. 90

CAP. XXII. Tractionis laus omnis Magneti, non ferro, & operum bonorum Christo, non hominibus debetur. 94

CAP. XXIII. Ferrum in se vile Magnetico conjugio nobilitatur, & nos homunciones spirituali cum Christo unione. 100

CAP. XXIV. Magnetis cum gemmis collatio, quod vires & formam attinet. 105

CAP. XXV. In parvis Magnetibus & Christianis, quam in magnis grandior esse solet Deus. 109

CAP. XXVI. In minimis Magnetibus omnes reperiuntur circuli, licet non

non eadem amplitudine : in minimis
Christianis omnes gratiarum habi-
tus, et si non gradus. 113

CAP. XXVII. Magnes Magnetem
congruè juxta se positum juvat, in-
congruè ledit. Idem accidit in homi-
num commercijs tam bonis, quàm
malis. 115

CAP. XXVIII. Vt Polis Magneticis
in diversis regionibus, sic viris bonis
et malis in diversis seculis suum reg-
num est. 118

CAP. XXIX. Eodem modo Christus
aream suam, quo menses aurifabri,
accuratè purgat. 119

CAP. XXX. Et Magnes & Christus
unà cum virtute gravitatem suis im-
pertiunt. 121

CAP. XXXI. Magnes à caelestibus
polis telluris amore deviat, ut & nos
à veritate divinâ hominum authori-
tate moti deflectimus. 122

CAP.

Errores præli properantis Corrige Lector,
Auctori dones σφάλματα quæ sua sunt.

pag. 3. Mephitanum, lege Melphitanum. & ib. in
marg dele Plinius. p. 14 ingredine, l. nigredine p. 17.
quod, l. quod p. 20. errorem, l. errorum. p. 21. Nom,
l. Non. pag. 22. ἀπολυώνυμος, l. πολυώνυμος p. 33.
Chiristi, l. Christi. et Nathanieli, l. Nathanaeli.
p. 35. in Margin. Aonin: Palerius, l. Aonius Palea-
rius. p. 39. gentente, l. gente. & media, l. mediâ.
p. 41. trahentes, l. trahentis. p. 56. conjugas, l. con-
juges. p. 59 languidè, l. languidè. pag. 77 Capta,
l. Capti. p. 79. Contempamentum, l. contempera-
mentum. p. 83. binas, quam, l. binos, quàm. p. 87. O-
rigine, l. Origene. pa 89 modò, l. modo. p. 103. E-
quis, l. Ecquis. p. 105. oculos, l. oculos. p. 110. eleva-
rar, l. elevaret p. 115. haurit, l. hauriat. p. 140. per-
paucissimi, l. perpaucissimi. p. 141. caritas, l. caritas.
p. 143 l. συγγένειαν, et ἀπορροίαν. 156. Conflictæ, l.
Conflictæ. p. 159. exsulatione, l. exultatione.

VOTVM MAGNETICVM

¶ 7777 7777

Psal. 27. 4.

Multa petunt à TE multi, quic multa dedisse
vultum lassisse est: sunt mihi pauci satis.
Pauci petunt à TE pauci, mihi sufficit VNVM:

Ep̃. 9.
Regi.

VNUM si dederis, non ego plura petam.

Hoc opus est VNVM, satis VNVM, plus satis VNVM:

Luc. 10.

VNUM si dederis TV mihi, dives ero.

42.

Hoc VNVM petij, repetam bis, terq; quaterq;:

VNUM si dederis TV mihi, gratus ero.

Vt trahar, utq; traham ad Christum quos morte redemit;

VNUM hoc si dederis TV mihi mille dabis.

Mille TIBI grates persolvam, vota q; reddam

Mille, TIBI, laude secula mille canam. Amen.

Ora pro nobis.

M
R
D
V

Ora faciat

Quia Iam, quod sentis, non est: Auctur

Quia Iam, quod sentis, non est: Auctur

Auctur: cum exprobat, quod sentis, non est: Auctur

Auctur: cum exprobat, quod sentis, non est: Auctur

Quia Iam, quod sentis, non est: Auctur

Auctur: cum exprobat, quod sentis, non est: Auctur

Quia Iam, quod sentis, non est: Auctur

Auctur: cum exprobat, quod sentis, non est: Auctur

Quia Iam, quod sentis, non est: Auctur

Auctur: cum exprobat, quod sentis, non est: Auctur

Quia Iam, quod sentis, non est: Auctur

NOTAM MAGNETICAM

1777

1778

1779

1780

(1)

MAGNETIS REDUCTORIVM,

*Theologicum, Tropo-
logicum, &c.*

CAP. I.

*De Magnetis usu prioribus sæcu-
lis abditis, novissimis hisce re-
tecto.*

Magnetem ob oculos & in
manibus habuere, mul-
tis retro abhinc sæculis
tam docti, quàm indocti ab ip-
sis, quid ni? mundi incunabulis.
Vimejus ferri attractricem, &
eleva-

*Arist. lib. I
de animâ.*

Thales.

Scaliger.

Gilbertus.

Plinius.

Claudianus

Orpheus

Lucretius.

elevatricem etiam vulgus, &
fæx hominum, non sine stupore
animadvertit. De formâ ejus
subtiliter disputarunt Philo-
sophi, et, animam necne habe-
ret, acriter dimicârunt.

*L. Vives in
Aug. de ci-
vit. Dei.*

Myfticam & miram ejus na-
turam, abditâsque, & occultas
qualitates ebuccinârunt tam
Historici, quam Poetæ falsa ve-
ris miscentes, fabulâsque, & fig-
menta sua varia, & vana attex-
entes: ita ut de vno, eodémq;
lapide duos per errorem confe-
cerint; alterum ab Australi ter-
mino Theamedem, alterum
Boreali Magnetem appellârunt.
Quem hæc, obsecro, in finem
aut cui bono? cùm interim po-
larem ejus verticitatem, vsumq;

nauticū, & horologicum prorsus ignorârint; ne per nebulam quidē de ijs somniantes. Voluit nimirū naturæ Dominus præclarum hoc inventum tot acuta Philosophorum, & divina Theologorum ingenia in naturæ majestate penitus abditum latere; idq; per quinque plus annorum mille: donec anno tandem post Christum mundo exhibitum c10000, eūve circiter, humani generis misertus Deus Opt. Max. per Goiam quendam Mephitanum, * uti- * *Plautus.* bilissimo pyxidis nauticæ beneficio mortales beaverit; cuius ope, & munere terras remotissimas, & prius ignotas hodie lustramus opes ingentes, mer-
 B césq;

césq; omnigenas acquirimus.
 Quare, quod de Physicis Aristoteli tritū, id nos Magneti meliori jure adaptamus; Mundo eum olim δεδωμενον, καὶ μὴ ἀκδεδομενον.

Quē in modum mundo Magnetem, ad eundem omnino Magnatibus, & mundanis ipsum mundū, & mundana omnia largitus est mundi Dominus, cujus terra est, & plenitudo ejus. Cœlum quidem sibi, & suis electis, tam Angelis, quàm hominibus servavit, terram autem dedit filijs hominum. De possessionibus, & titulis vitiligtant tam in foro jurisperiti; quàm de jure, & dominio in scholis Theologi: An ullum habeant ab Adæ lapsu irrogeniti?

Psal. : 24.
1.

lus etiam illud in gratia, an na-
 tura fundetur? In foro divino
 valeat, an solum in humano?
 Terminentur (per me licet) hæ-
 lites; habeant & teneant (si Deo
 placet) impij sua latifundia; re-
 culas suas sibi habeant munda-
 ni: dummodo hoc extra om-
 nem quæstionis aleam ponatur;
 usum, fructumque salutarem ad
 eos solū spectare, qui boni sunt
 in oculis Domini; qui eum per
 peccatum amissum & foris-fa-
 ctum, in Christo recuperârunt.

Quod sensisse auguror Aposto-
 lum in illa magnæ nostræ char-
 ulæ epitome, ubi amplum, &
 regale fidelium privilegium ac-
 curatè, & membratim recenset,
 exclusivè ad infideles: Vestra

I Cor. 21,
 22, 23.

sunt omnia, five Paulus, five A-
 pollos, five Cephas, five mun-
 dus, five vita, five mors, five
 præsentia, five futura; Omnia
 inquam, vestra sunt. Vestra so-
 lummodo quoad verum, spiri-
 tualem, & cælestem usum; vo-
 autem Christi; Christus ver-
 Dei. Atque hoc illud bonum
 & Dei donum, bonorum pecu-
 liare est; quòd tantoperè pra-
 dicat Ecclesiastes, cui etiam v-
 nitatem, ægritudinem, & occ-
 pationem illam ad congere-
 dū, & congregandum oppon-
 quam peccatorum portionem,
 & quasi mulctam iis à Deo in-
 positam annotat: de qua alibi
 queritur, Quare pretium
 manu stolidi, cui non datur cor,

Eccel. 5. 19.

et 2. 24. 26.

ut animus (supple) ad usum
 unde percipiendum. Quorum
 miseris Euclionibus, multorum
 umorum usura, paucorum usus?
 Quorum Tantalus, & parci pro-
 mis opes immenses concedun-
 tur, a quibus illi ut a sacris, &
 vetitis abstinent? quorum pro-
 digis, et perditis nepotibus, qui-
 bus illi ad lulum, luxumq; ad
 corporum, & animarum perni-
 ciem abutuntur? Quorum sce-
 leratis egregiæ animæ dotes, in-
 tellectus acutus, tenax memo-
 ria, fælix, & aureum ingenium,
 artium, & linguarum peritia,
 quibus illi (quod in Licentio
 discipulo suo, juvene docto, &
 nobili miserabiliter deflet Au-
 gustinus) Satanæ, et libidinibus

B3

suis

fuis ministrant? Quorsum illis
 gratiarum habitus a Deo infu-
 si? Quorsum talenta illa cæle-
 lestia largâ manu iis cōcredita,
 si in sudarijs involvantur, invo-
 luta delitescant, & pereant: nisi
 & aliam insuper gratiam addat,
 quâ gratias hasce αὐτὰρ ὁ πρῶτος, easq;
 ad datoris gloriam, ad suorum,
 et proximorum emolumentum
 exercere, & exercere possint?

Claudia-
 nus de
 cons. Hon.

*Vile latens virtus: quid enim
 submersa tenebris*

*Proderit? obscuro veluti sine re-
 mige puppis;*

*Vel lyra, quæ reticet; vel, qui non
 tenditur, arcus.*

A. Gell. *Perinde est vita hominum, a
 ferrum; si utare, splendet; si
 minui.*

minus, rubigo inficit.

Ὁργανον τῆς παιδείας ἢ κτῆσις, ἀλλ' ἢ χεῖρ Plut.
 οἰς τῶν βιβλίων.

Quò mihi divitias, queis non con- Horat.
ceditur uti?

Vel mihi da clavem, vel mihi Anon.
tolle seram.

C A P. II.

*De variis Magnetis usibus, & quis
 sit eorum præstantissimus.*

Cùm multiplex, & πολυποίκιλος
 sit, vt omnium; ita singu-
 larum rerum usus, & fructus;
 is ferè imus, & minimus est, qui
 primâ facie obtuenti, in oculos,
 & sensus incurrit, seseque ultrò
 conspiciendum offert; proxi-
 mus, & medius, qui a penitiùs

introspectante, et decorticante
 percipitur : optimus, et supre-
 mus, qui a pensiculatiùs truti-
 nante, medullam penetrante, &
 seriùs, sapiùsque ad incudem
 revocante, post pluteum cēsum,
 & demorsos ungues ; post fu-
 sāsque ad cœlum preces, & la-
 bores Herculeos in auri fodinis
 naturæ exantlatos, eruitur, et in
 apertum producitur. Facem ex-
 empli ut addam. Herbis et flo-
 sculis utuntur pueri, & fæminæ
 etiam cœco naturæ instinctu ad
 spiraculum, et spectaculum ; ijs-
 dem Pharmacopolæ, artis, &
 experientiæ adminiculo ad cor-
 poris alimentum, et morborum
 medelam : Theologi, spiritu
 ductore, & Christo doctore

(qu

(qui Liliorum exemplo divi-
nam providentiam vivis colo-
ribus depinxit) ad animum in-
formandum, & in cælestibus
instruendum. Clariùs hoc idē
cernitur in sacrâ paginâ ; cujus
etsi sensus unicus, usus tamen
triplex apud omnes constat ;
Primus, qui in cortice historiæ
supernatat, *Literalis* ; Secundus,
qui ad mores informandos,
Tropologicus ; Tertius, qui ad
spiritualia, & cælestia mentem
elevat, *Anagogicus*. Omnium
adhuc clarissimè, in *Magnete* ;
cujus infimus is est usus, qui
lippis penè, et tonsoribus no-
tus, primitùs à Nicandro bu- *Alia.*
bulco quodam in Magnesia re-
pertus, cum pedi sui cuspidem ;
nec-

nec non crepidarum clavos,
 dum armenta pasceret, in areâ
 Magneticâ hærentes observa-
 ret: Altior, & excellentior is,
 qui a *Mathematicis* inventus;
 dum ejus ope, et indicio, stella-
 rum motus, et progressus, pre-
 tiô sasque temporum stillas me-
 tiuntur, cursûsque navium diri-
 gunt, portûsque optatos attin-
 gunt: Longè omnium præ-
 stantissimus, quem Christianis,
 & Theologis (quibus regni cœ-
 lestis mysteria percipere datum
 est) in sequentibus *συν Θεῷ* com-
 mendaturus sum; dum miri-
 fici Lapidis hujus non injucun-
 dâ contemplatione; proprieta-
 tum, et operationum ejus re-
 conditarum non ingrâtâ expli-
 catione,

catione, animam ad Christi
 salvatoris luculentiorē cogni-
 tionem, & gratiæ divinæ sua-
 viorem meditationem erigam,
 et attollam. Hic scilicet præci-
 puus, & potissimus creatura-
 rum omnium finis est, cum sca-
 læ nobis, & alæ fiunt, quibus
 animæ nostræ supra dumeta, &
 sterquilinia mundi hujus voli-
 tantes, facilius ad cœlum ascen-
 dunt, & ad Deum creatorem
 aspirant. Insculpsit quidem De-
 us in vilissimis insigne, in mi-
 nimis grande, in obscurissimis
 visibile aliquod invisibilis suæ
 sapientiæ, & potentiæ vestigi-
 um: In Magnete (ausim dice-
 re) vivam sui imaginem, nobi-
 le potentiæ suæ specimen, cla-
 rum

Plin.

rum gratiæ suæ characterē. Nusquam (inquit improbus ille naturæ indagator, et antiquitatis interpretes diligētissimus) natura tam improba. Aut voluit, opinor, aut debuit dicere, nusquam tam mirifica, & munifica; nusquā tam mystica, & ingeniosa; ne in gemmis quidem, aut pretiosis lapidibus, in quorum candore, & splendore later quodāmo ejus divinitas; quæ in hujus fuligine, & ingredine lucet, splendet, & coruscat. Sunt illi (ut Propheta loquitur) vanitatis, & mendaciorum doctores; veritatis hic, & virtutis nobis in multis, etsi mutus, magister.

CAP.

CAP. III.

*De usus Magnetis Βαρειδης bene-
ficio, ejusq; ad Christum collatione.*

ANte ostensam nautis ad-
mirandam Magneticæ Βα-
ρειδης virtutem, dici vix potest,
quàm incertis erroribus acti,
dubias secuti conjecturas, an-
fractuose hûc illûc fluitârunt
mortales, potiùs, quàm rectâ
navigârunt : sudo nimirum cœ-
lo, sole vel stellis lucem præben-
tibus, nunc pharorum, nunc
turrium, & arborum ope juxta
littus, & oras terræ repserunt,
non sine incredibili anxietate,
et ingenti naufragij discrimine:
cœlo autem nubilo, sublato sy-
derum, solisq; aspectu, (tempe-
state

state præsertim ingruente) quò
 se verterent, & quonàm tende-
 rent prorsus ignari. Quanto
 igitur gaudio perfusos fuisse,
 quantaque lætitiâ exultâsse pu-
 temus eos, cùm primùm Mag-
 neticus iste Neptunus sese viæ
 ducem præbuit? Quo semitam
 ijs per syrtes, scopulósque mon-
 strante, etiam nocte tenebrico-
 sissimâ, cœlóq; caliginosissimo
 singulos Austri, Septentrionis,
 Orientis, Occidentisq; angulos
 discernere, & distinguere potu-
 erint; nec non certissimè judi-
 care, quibus in mundi plagis,
 qua latitudine, parùm abfuit
 quin & longitudine, quasq; in
 orbis partes, portúsque navigij
 sui cursum dirigerent. Divino
 denique

denique Mercurij hujus bene-
 ficio factum est, ut ultra Her-
 culis columnas (non morantes
 Zephyros placidos) intrepidè
 vela panderent: & quæ tot se-
 culis insule, continentes, gentes,
 mercésque prorsus incognitæ
 delituerint, detectæ nobis, & ex-
 ploratae sæpius fuerint, totûsque
 tandem globi terreni ambitus
 nostrâ memoriâ per *Fran. Dra-*
kum, *Tho. Cavendishium*, aliósq;
 Heroas non semel circum-navi-
 gatus; quòd prioribus ævis tam
 impossibile, quàm inauditum
 semper habitum fuit. Ante re-
 velatam hominibus Evangelij *Mat. 14. 16*
 sui lucem passus est Deus in præ-
 teritis generationibus gentes
 singulas in vijs suis errare, cogi- *Eph. 4. 18*
 tationes

tationes habentes obscuratas, et
 abalienatas a vitâ Dei propter
 ignorantiam, mentisque vani-
 tatem, quæ in ipsis erat. Ludifi-
 catur enim alumnos suos Phi-
 losophia, tantumq; in prosperis
 se viæ comitem, & ducem præ-
 bet, vanis somnijs eos lactans,
 & ad tempus sustentans; in ad-
 versis, & perplexis, ut Cometa
 seu fulgur evanescens, in um-
 brâ mortis errantes deserit, om-
 nique solatio destituit. Dolor:
 si quando lenit, nunquã curat
 Cicatricibus si cuticulam for-
 tassis obducit, non sanat intrin-
 secus. Solus Christus mundus
 lux, via, vita, & veritas suos al-
 errore & fluctuatione omni li-
 berat, in omnẽ veritatem ducit

mysteria salutis reſerat, arcana
 veteris instrumenti recludit. So-
 lus ille ſuos in tribulationibus,
 in carceribus, rogis & equuleis
 tortos, gaudio, & pace replet,
 quæ ſuperat omnem intellectū.
 Solus ille immortalitatem in
 lucem profert, quâ ſuos etiam
 in ipſo mortis articulo ſolatur:
 Solus ille verbi ſui lucerna gref-
 ſus, & pedes in omnibus vijs
 ſuis dirigit; cui, rectè feciſſent,
 i veluti faculæ in locis obſcuris *2 Per.*
 plendenti, attendiſſent, uſque
 um dies eluxiſſet, & Lucifer
 xortus fuiſſet in cordibus eo-
 um. Verùm eò quòd amorem *2 Theſſ. 1.*
 eritatis non receperunt, ut ſal-
 i fierent; immiſit ijs idcirco
 Deus efficaciam deceptionis, ut

crederent mendacijs, fabulis
 anilibus, & deliris Monachorū
 somnijs: ut denique traditiones
 putridas, legendas plumbeas
 pro oraculis fidei habentes, &
 cæci cæcos sequentes simul in
 abyssum errorem relaberentur;
 in qua per annorū aliquot cen-
 turias demersus jacuit mundus,
 donec iterum patri misericor-
 diarum placuerit, eodem fere
 temporis curriculo, quo Mag-
 netis usum monstravit, Evange-
 lij sui lucem restituere, Papismi
 nebulas dispellere, fraudes An-
 tichristianas retegere, ecclesiam
 in terris restaurare, lucernam
 denique verbi sui redaccende-
 re; quam ut in adventum suum
 gloriosum inextinctam conser-

vet, etiam atque etiam venera-
bundi obsecramus.

C A P. IV.

*De diversis Magnetis appellationi-
bus & quàm Christo singula ap-
primè conveniant.*

Ὁὐχ ἔπος ἡλίου εἶμι, — Nom sum
tam lapis ut lapidi Numen inesse
utem; Neque ut divinos ei ho-
ores tribuere velim; neque de-
o sentire, aut dicere, supra quā
eceleat, aut oporteat; nedum ut
Domino vitæ vile saxum æqui-
arem: quo minùs autem in
uibusdam assimilem, non vi-
eo, quid impediatur; præsertim
im ipse Dominus non dedig-
etur se augularem lapidem,

suosque vivos Templi lapides
 denominare. Quod autem viris
 heroicis accidit, ut ob varias
 dignitates, dicta, & facta egre-
 gia varios titulos honoris ergo
 fortiantur; Magneti ob multas,
 & eximias virtutes, & effecta
 miranda contigit, ut sit *πολυώνυμος*,
i. e. plurimis nominibus con-
 decoretur; quorum nullum est,
 quod Christo *καὶ ἐξόχῳ*, et aptius,
 quàm ipsi Magneti nō quadret.
 Illud inprimis *Anglis, Belgisq;*
 peculiare a ducendo, dirigendo,
 & viam monstrando impositū.
 Nec enim cuiquam dubium es-
 se potest, quin *Loadstone* quasi
Leadstone indigitetur: quod
 nemini magis appositè cōgruit,
 quàm ei, qui & via, et viæ dux,

et cynosura est; qui suos ad portum cælestem dirigit, et ducit. Illud etiam in secundis à vi, & virtute magnâ *Magnes*, et à fortitudine *Ἡρώλης* *Herculeus* veteribus Græcis præsertim familiaris fuit. Necnon illud Hebræorum, *חַוָּוָה* a retinēdo. Is enim verus, et unus Hercules est, qui *Ioh 10.28* omnia ad se trahit. Solus ille fortis, qui fortē illum superat, quosq; forti manu asserit, et emanipat; è cuius manibus eos nemo rapit, aut rapere potest. Tertium locum obtinet, quod et Græcis, & Gallis solenne est à virtutis indomabili, quâ limam non sentit, aut patitur *Ἀείμας*, & *Aimant*. Est enim Christus ut dissidentibus *Magnes*, & lapis

angularis, qui dissitos coadunat;
 sic et adversantibus, seu contra-
 luctantibus *Adamas* indomabi-
 lis (quorum utrumque in *Atha-*
nasi encomijs legitur) contra
 quem nullorum hostium vis,
 aut impetus; ne ipsius quidem
 Satanæ rugientis leonis, & rufi
 draconis rabiosus furor, aut in-
 ferorum portæ prævalere potu-
 erint. Postremum est *Siderites*,
 quod a ferro fratre uterino, et in
 ijsdem terræ visceribus connato
 obtinuit. Est enim ferrum, &
 objectum, cuius tractione dele-
 ctatur, et medium, seu instru-
 mentum, cuius famulatu in tra-
 hendo gaudet. Quibus in utrif-
 que mirum est, quàm graphicè
 & ad vivum Christum expri-
 mat

mat, & imitetur, qui nos homulos fraterno amore amplectitur, et fratrum nomine compellare non recusat, aut erubescit. Hæc ego singula dum sigillatim, et fusiûs enucleavero, nemo erit, opinor, aut tam delicatus, aut tam a studijs amænioribus alienus, cui nauseam, aut fastidium creabunt; neque tam atheologus, cui Magnes erit lapis offendiculi.

C A P. V.

De virtute Magnetis elevatrice.

FErrum suâ naturâ, ut gravia omnia, deorsum fertur; ut terræ filius nati maximus, et amore præcipuus, ad centrum

ejus, velut ad matris gremium,
 miro, & peracri desiderio ten-
 dit : Ita ut absque vi, aut mira-
 culo nunquam in aërem ascen-
 dat, aut superna capeſſat. Ve-
 rùm enim vero ea Thaumatur-
 gi hujus lapidis mirifica vis est,
 ut ſi ferrum leviter tetigerit, &
 amore ſui ſemel infecerit, ma-
 trem ſuam communem illico
 deferit, ad Magnetem impetu
 rapido, remis, veliſque prope-
 rat, & effuſis (ut aiunt) amba-
 bus ulnis amplectitur : quòd ſi
 vi manuum, aut filo detineatur,
 quo minùs eum attingere poſ-
 ſit adhinniens, & anhelans ad-
 volaturit. Vidi, nec non at-
 tonitus vidi acum Magnete ex-
 citam in aëre contra naturam
 ſuam

iam pendulam, rectà cuspidē
 iam versus Magnetem supra
 ositum attollentem. Vidi ean-
 em artificiosè supra laminam
 neam in aquæ superficie loca-
 am, ex altero lebetis latere in
 alterum, etiam sine suberis ope
 Magnetem versus supernatantē
 & supervolantem. Magnetica
 ec miracula, Deique magnalia
 erius animadvertenti subiit in-
 nentem, quod de bipenni per
 negligentiam in amnis fundum
 elapsâ, Prophetæ jussu inde e-
 nergente, & enatante sacrâ pa-
 inâ memoratur. Nec non de
 Elizæo boves, aratra, suos, et sua
 leferente, Eliámque viæ incog-
 nitæ ducem, & comitem sine
 nora sequente: Quódque de
 Petro

Petro super fluctus marinos ad
 Dominum suum pedibus iter
 faciente. Quibus historijs qui
 fidem difficulter adhibet, et lu-
 dæis relinquit credendas; con-
 spiciat modò hæc, quæ de Mag-
 nete expertus loquor, & vel mi-
 hi injurato, vel oculis suis cre-
 dat. *Magna sui faciunt per le-
 viora fidem.* Beati sunt (non
 inficias eo) qui, cùm non vide-
 rint, credant: neq; tamen con-
 temnēda sunt prorsus sensibilia
 hæc fidei adminicula, quæ suc-
 more, et modo fidem adjuvant
 et corroborant. Ex his autem
 ut emolumenti aliquid nobis
 accrescat, noverimus anima
 nostras ab Adæ lapsu miro tor-
 pore, et gravedine laborare; cla-
 mant

admanante etiam poetâ gentili,

O curvæ in terras animæ, & cæ- Perf. Sat. 2.
lestium inanes !

conquerente *Bernardo*, carnales
eas factas et in carnem quodâ-
modo versas : assimilante eas
Anselmo, aviculæ ad lapidē pon-
derosum alligatæ : *Augustino*,
apiculæ in mellis copia ita de-
mersæ, ut alas suas nullo modo
extricare, aut explicare possit.
Degravat nimirum eas corporis
moles, deprimunt seculares cu-
ræ, irretiunt cupiditates carna-
les, illaqueant voluptates illece-
brofæ. Quis nos levabit hoc
onere ? Quis tollet has sarcinas,
quò leviùs scalam *Iacobi* ascen-
damus ? Quis alas dabit colum-
binas

binas, quibus cœlos petamus, &
 municipatū in ijs nostrum ha-
 beamus? Is solus, qui Magneti
 virtutem suam infudit; solus il-
 le, qui *Matthæum* è telonio, *Za-
 chæum* ex arbore, *Philippum* è
 cursu, *Eunuchum* è curia ad se
 traxit, ut eum in unguentorum
 suorum odore sequerentur; qui
 nos olim in monumentis mor-
 tuos tubæ suæ clāgore excitabit,
 ut ad illum, tanquam aquilæ ad
 cadaver, congregemur: ille de-
 nique, ad quem nemo unquam
 venit, nisi, quem virtute sua
 plus quàm Magneticâ traxerit,
 dum novam voluntati vim, vi-
 tam, et virtutem inspirando cre-
 at, et creando inspirat.

CAP. VI.

*De Virtutis suae communicatione, & in
ferrum derivatione.*

Inter flosculos & lapillos pretiosos nullus fere est, qui dotē aliquā insignē a bonorū omniū argitore non acceperit : quam amen eā lege accepit, sibi ut eam habeat, & in seipso inhærentem possideat ; aliis autem conatis cōmunicare & transfundere vix, aut ne vix quidem poscit. Rosæ si malvam apposueris, nullum inde colorem, aut odorem roseum delibat. Smaragdus seu Sapphiro si filicem, aut pumicem admoveris, nullū inde splendorem mutuatur.

Solus

Solus Magnes hoc a natura singulari privilegio locupletatus triumphat, ut ferrum juxtà positum sua virtute & verticitate ditare possit. Quódque magis mireris annulum ferreum hac virtute sic imbuit, ut vicinus vicino, secundus tertio, & sic deinceps in longam seriem eandem impertiat. Quódque fidem adhuc omnem pene superat, non modò per appositionem hæc facit, & contactum levissimum; sed etiam per trāsfitum, quasi per divinum quendam afflatum; hoc tantum discrimine, quòd in celeri transitu ferrum jejuniùs & leviùs impregnatur, & minori verticitate inficitur: sin ad spatium ali-

quod

uod longius immoretur, ma-
 iorem imbibit virtutem, eam
 scilicet quæ fortiùs trahat, quæ
 iutius infideat, quæq; diffici-
 lùs amittatur. Solus itaq; &
 nicus hic lapis inter omnes res
 creatas dignus repertus est, qui
 Christi, & Spiritus sancti vim,
 & gratiam non adumbret mo-
 dò, sed ad vivum representet.
 Cum enim artium, scientiarum
 & linguarum peritia non sine
 inprobo labore, & longâ tem-
 poris jacturâ acquiratur; Chri-
 stus Spiritum suum, ejusque do-
 ctes multiformes Apostolis affa-
 im insufflando largitur; quas
 illi fratribus suis; *Philippus*
 puta) *Nathanieli*, *Paulus Timo-*
theo, continuatâ serie ad mundi
 usque

usque finem transmittunt, lon-
 gè certè minori negotio; non
 per impositionem modò ma-
 nuum, sed per transeuntis cor-
 poris umbram; imo per absen-
 tium sudaria. *Saul* in Prophe-
 tarum consortium obiter inci-
 dens spiritu prophetico leviter
 & ad tempus tinctus est: *Elizæ-
 us* autem *Eliæ* lateri diligenter,
 & inseparabiliter ad ascensum
 ejus usque adhærens, uberiori
 Spiritus quasi cornucopiâ ad-
 miraculum repletus est. Preces
 etiam subitanæ, quas ejaculati-
 ones appellamus, nunquam in-
 audite à cœlo redeunt, quin ali-
 quam inde gratiæ portiunculam
 deducunt: quòd si quis per plu-
 res dies cū *Mose* et *Eliâ* jejunijs,

et

et precibus invigilet, et perno-
ctet, mensurâ longè copiosiori,
velut imbre largo, irrigabitur.

C A P. VII.

*De virtute ferri attractice, cum
Christi Magorum tractione.*

Mirabilis profecto creatura-
rum quarundam rerum
atura; sed vis creantis semper
major, in illo præsertim lapide,

*Vide Bos-
hierum.
Conc. 6.*

— Quem nomine Graij
dixerunt Magneta, lapis miro at-
trahit usû,

*Aonin.
Pal. rine
lib. 3.*

quodcunq; obicitur ferrum, ta-
ctumq; quod illo est
ducit, & hoc itidem veluti Mag-
nesia cautes.

Christus autem nonne Magnete

D

quod

quocunq; omnino mirabilior ?
 Quis neget ? Ille enim rem unā
 duntaxat, & quidem juxtā posi-
 tam ad se trahit; Christus verò
 æquè omnia, et quæ longissimè,
 & quæ proximè distant; ani-
 mata, & inanimata; ratione
 prædita, & rationis expertia.
 Magnes duntaxat ferrum, suc-
 cinū tantūm paleam ad se rapit
 quid non, aut quos non trahi
 Christus ad seipsum ? Ab illis
 condita, ad illum omnia, cir-
 culo ac gyro acta, uti flumina
 ad fontes suos revertuntur.

Ipse *Alpha* et principium pro-
 ducens; Idem *Omega*, & finis
 ad se reducens universa.

Ioh 12.

*Cum exaltatus fuero a terra
 omnia traham ad meipsum, & iubebo*

olim

Jerusalem, loquens, partim de suâ
 probrosâ in crucem exaltatione,
 partim de triumphali suo in cœ-
 los ascensu.

Exaltatus, actûsque in crucem
 traxit latronem vicinum, & in
 alterâ velut staterâ illi adpen-
 sū, quamlibet talento et onere
 immani peccatorum gravem.

Traxit Centurionem et alios *Act. 9.*
 quos nonnullos; qui, visis tot in
 morte ejus monstris, in urbem
 revertentes, miram pœnitendi-
 nem testabantur.

Traxit ad se Apostolos deser-
 ores, ac maximè *Petrum*. Exal-
 tatus verò ascensu suo in cœlos,
 quid, aut quos ad se non traxit?

Traxit *Saulum* ex equo deje-
 ctum, è cœlo adloquutus: Tra-

xit mox à Pentecoste, nunc quatuor, nunc sex millia, nunc alios, qui se Apostolis conjungebant; et denique Ierosolymis relictis totum occidentem.

O admirabilis potentia crucis! O ineffabilis gloria passionis! in qua & tribunal Domini, & judicium mundi, & potestas est crucifixi. Traxisti enim, Domine, omnia ad te, & cum expandisses tota die manus tuas ad populum non credentem & contradicentem tibi, confitendæ majestatis sensum totus mundus accepit.

Traxisti, Domine, omnia ad te, cum in execrationem Iudaicæ sceleris, unam protulerunt omnia elementa sententiam; cum

obscuratis luminaribus cœli, & converso in noctem die, terra quoque motibus quateretur insolitis, universaq; creatura impiorum sese usui denegaret.

Traxisti, Domine, omnia ad te, ut, quod in uno Iudeę templo obumbratis significationibus agebatur, pleno, apertoque sacramento universarum ubique nationum devotio celebraret.

Nunc enim & ordo clarior Levitarum, & sacrator, & unctio sacerdotum unum de omni gentente regnum.

Vt Cæcias nubes, sic populos ad se Christus, nunc hos nunc illos traxit. Vt enim ventus ille lietus Cæcias (quem *Plinius* mediâ inter Aquilonem, & ex-

ortum flare scribit) unus contra aliorum Septentrionalium ventorum naturam nubes non pel- lit, sed verò attrahit: sic Chri- stus undequaque quaquâ viâ omnes ad se vocat, adducit, at- trahit.

Omnia traham ad meipsum, neque duntaxat omne, quod venit ad me, non ejiciam foras.

Gloriosus ipse quidem tam multorum conversione, ad seq; attractu populorum; sed hodie idem seipso ab hac Magorum tractione, adorationeq; glorio- fior. Trahe me quoque ô mi bone Iesu ad teipsum; converte me & convertar ego. Nemo e- nim venit ad te, nisi tu, au- pater traxerit illum.

Tractic

tractio ista	{ 1. Situ	{ Trahentis Christi.
Magorum,	2. Ætate	
eteris cele-	3. Majestate	{ eorum, qui tracti sunt.
mior; quæ à	4. Dignitate	
	5. Multitudine	

1. A Situ trahentes : Nam è cruce traxit quidem, sed unum, èd vicinum, sed adpensum illi, penèque confixum; nunc verò è unis ipsis in Magis populos otos, extremo penè Oriente onstitutos, stellâ unâ, veluti quodam crepundiolo attraxit.

Et post ascensionem in cœ- um, eundem ex throno illo glo- iæ, & Patris dextrâ multos tra- iſſe, hodièq; trahere, quid mi- um? at nunc è stabulo etiam Reges trahere quàm stupendū.

2. Ætate; Aliàs vir, justæq;

etatis traxit viros piscatore &c.
Nunc & infans, & unius propè
diei super terram traxit Sacer-
dotes, Philosophos, Reges.

Prædictum scilicet jam olim;
Antequam sciet puer vocare pa-
trem suum, et matrem suam, ca-
piet vim Damasci, et spolia Sa-
mariaë contra regem Assyriorū.

Vt *Hercules*, cū in cunis jam
tum serpentes duos elisit, victor
fortè gloriosior fuit, quàm cū
deinde adultus, in *Nemæâ* sylvâ
inuisitatæ molis leonem jugula-
vit; cū in *Erymantho* Arca-
dię monte terribilem aprum vi-
ciniæ vastatorem vivum cepit:
sic *Christus* illustrior, cū ac-
cunas ad se adoratuos se Rege:
traxit, puellus adhuc lallans
quàm

quàm, cùm in cœlo regnans,
 Paulos primùm, & iterum Con-
 stantinos.

3. *Majestate*; Alios trahebat,
 cùm miracula jam multa edi-
 disset, ac nova etiam ederet; ut
 terre motum, saxorum scissuras,
 nebras orbe toto, &c. Nunc
 verò pusio, nondum ære lavabi-
 lis, adhuc in cunis vagiens, per
 Æque (nisi Angeli pastoribus,
 stella Gentibus, vagitus hospiti-
 bus proderent) ignotus: Ecce
 tibi procures & superbos illos
Persarum reges, qui se homines
 fateri nolebant, in stabulum,
 quasi curiam, velut die dicto, per
 stellam, quasi Apparitorem, ut
 veluti causam dicant, & atrato-
 rum instar supplices fiant, ad se
 sistit,

sistit, trahit, nolentes volentes
cogit. O *Magnetem* ! O tracto-
rem hodie verè admirandum!

4. *Dignitate*; Aliàs latronem
seu ficarium unū, Centurionē,
& pauculos alios; deinde pro-
miscuam plebem, &c. Nunc
summos & Philosophos & Re-
ges Orientis non infimos, aut
saltem regum legatos, imo reges
in legatis (si tamen non fuisse
hos reges credendum esset) tra-
xit.

5. *Multitudine*; Aliàs paucos,
hodie unum & alterum, cras
mille: Nunc verò è cunis tria
simul regna, Chaldaëum, Ara-
bicum, Sabæum: Nam —

Claudianus

— totus componitur orbis
Regis ad exemplum.

Con-

converſos, averſos, perversosq;
reges ferè paſſibus æquis plebes
conſectantur.

Quis putas puer iſte erit? Ve-
rè, verè pluſquam *Salomon* hic! ^{3. Reg.}
Ad *Salomonem* ex *Saba* ventum
eſt quidem, allatæque munera;
ſed ad grandævum, ſed ad ſapi-
entia famâ celebrem, &c. Sed a
ſemina, & (quamvis regina &
ibylla quorundam opinione)
ſamen ſæminâ. Ad Chriſtum
erò & puellulum, & in ſtabu-
lo, & ſub paleis deliteſcentem,
non mediò divûm animalium;
cognoſcendum et viri, et reges,
et Antiftites ſacrorum, et Philo-
ſophi, et fortè ab extremo Ori-
ente adcurrerunt.

Non modò pluſquam *Salo-*

mon

non hic, sed ipse plusquam ipse,
i.e. ipse puer se viro major; vo-
luntate tamen, ac dispensatio-
ne; non infirmitate ac neces-
sitate. Omnia enim, quaecunq;
voluit, fecit, & quando voluit
in cœlo, & in terra.

psalm.

Traxisti ergo, Domine, om-
nia ad te, totum cum regibus
suis Orientem; imo gentes om-
nes in viris tribus istis, quos
Ecclesiæ progenitores vocat
Chrysostomus; Nos primitias
Gentium non malè (opinor)
etiam appellamus, vel semina,
primâq; germina, & flores Ec-
clesiæ ex gentibus.

*Hora 7. in
Matthæum*

CAP.

CAP. VIII.

*re eadem cum ministrorum & concio-
natorum animas ad Christum con-
vertendi potestate.*

SI ea Christiano cuipiam, ver-
bi præsertim ministro, quæ
Salomoni olim, cum Gibeone
nille Deo obtulisset holocau-
ta, libera quidvis petendi da-
etur optio; quid ei prius, aut
potius in votis esse deberet,
quàm ut amplam ejus attracti-
væ, & Magneticæ virtutis por-
tionem a Deo acciperet? qua-
em Petro, & Paulo, reliquisque
eorum olim impertiit, quos ho-
minum piscatores fecit, quorū
operâ mundum ad se traxit, &
convertit. Ecquid enim impe-
ratori

ratori gratius esse possit, quàm
 ut cives multos servet, & hostes
 plurimos captivos redigat? Ec-
 quid piscatori, quàm ut pi-
 cium multitudinem retibus inclusam
 è mari in littus pertrahat? In-
 olevit crebra apud vulgus fama,
 & opinio de * Aquilæ ossifragæ
 adipe, eam inesse ei virtutem, ut
 ad eum pisces in Stagno omnes
 resupini, & semisopiti adnatent,
 facileque se capi, & manibus
 tractari patiantur. Quod si ve-
 rum esset, quàm studiosè eum
 inquirerent piscatores? & quan-
 to precio compararent? Chri-
 stus autem et potis est, & solet
 ministros suos eâ facultate in-
 struere, eâque virtute ἐλκυστικῇ im-
 buere, quâ oves errantes ad eum
 reducant

Offrey.

educant ; quâ animas palantes
 ucrifaciant ; quâ & se, & suos
 ervare, gregémq; sibi commis-
 ſum in fide, & caula retinere
 possint : quod quibus conces-
 ſum est, non video, quid sibi
 majus petere, aut quid alijs me-
 ius invidere possint.

C A P. VI.

*De Auri & Argenti neglectu, Ferri
 autem unitione, cum Christi Angelo-
 rum, præteritione, hominumq; ele-
 ctione.*

AVrum & Argentum quid
 aliud sunt, quàm mundi
 hujus elementaris monarchæ,
 reliquis metallis, regis & regine
 in morem, imperantia? quorum
 quasi

quasi comites , & proceres sunt lapides , qui vocantur pretiosi , Æs & stannū equestris ordinis ; plumbum autem et ferrum merū vulgus : Auri & argenti quàm infano amore flagrāt homines ? lapides autem pretiosi quanti apud principes & Magnates æstimantur ? gemmæ & conchulæ quanto in honore et pretio habentur ? Habent nimirum splendorem suum , ut & reliqua metalla , quò spectantium oculos alliciant , animosq; fascinet. Ferrum interea , cū nullius coloris aut pretij sit , vili ab omnibus penditur , vilique passim venditur , sub pedibus ubique conculcatur ; infimum inter hæc omnia & locum & gradum ob-

tinet.

tinet. Quibus tamen omnibus
 non obstantibus, imo spretis
 prorsus, & pro nihilo habitis,
 hisce omnibus suâ naturâ claris
 et illustribus, ferrum præ omni-
 bus his elegit *Magnes*, quod vi-
 olento & avido ad se affectu ra-
 pit, quod arcto amore comple-
 ctitur; cujus solius copulam, &
 unionem unicè appetit; cujus
 amicitia, & vicinitate mirum in
 modum gaudet; cujus sodalities
 & famulatu perpetim utitur:
 quin et *Siderites* à ferro honoris
 causâ cognominari voluit.

Qui sympathiam hanc no-
 bilem miramini, conijcite ocu-
 los in Christi *Φιλανθρωπίαν*, & no-
 bram electionem. Angeli eti-
 am lapsi si ad nos homulos cō-

E

ferant

ferantur, immane quàm glori-
 osæ sint creaturæ ! quàm nobi-
 les spiritus ! quorum scientia
 nostram cæcitatem , potentia
 imbecillitatem , decus & dig-
 nitas obscuritatem, quot, quan-
 tisque parasangis anteit? At ho-
 rum naturam non assumpsit
 Dominus noster, sed præteritis,
 & in lacu sulphuris, & in Ge-
 hennæ carcere jacentibus, nos
 vermiculos, nos pulverem &
 cinerem elegit, nos misellos a-
 mavit; os de osse, caro de car-
 ne nostrâ, de muliere factus, ei-
 super Cherubim et Seraphim
 evexit, in supercælestibus sede-
 re, ab Angelis & Archangeli
 adorari fecit; nos sanguine su-
 pretioso redemit in statum fil-

orum Dei, hæredum, & cohæ-
redum cooptavit; divinæ suæ
naturæ, gratiæ, & gloriæ parti-
cipes fecit. Quis hic cum *Chry-*
ostomo non exclamat? *ιδὲ τὴν κού-*

*εἰς ἡμῶν φιλανθρωπίαν, καὶ τὸν φιλονεικῶντα τὸ
εἶναι νομίσας, καὶ τὸ ὄντως, θαύμαστον καὶ ἐπιπλή-
ξεως γέμον, καὶ τὸτο, πολλάκις εἰς νοῦν ἐγὼ λα-
βὼν ἐξίσταμαι, καὶ μέγαλα περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γέ-
νους φαντάζομαι.*

Videte etiam vocati- *I. Cor. 2. 6.*
onem vestram, fratres mei, non
esse viz: Multos sapientes &
potentes secundū carnem, non
multos illustri profapiâ editos;
verūm, quæ vilia sunt mundi,
quæ stulta, elegit Deus, ut pude-
aceret sapientes.

CAP. X.

De Magnetis, & Christianorum,
α' προσωποληψία.

ECce porro utriusq; *α' προσωπο-*
ληψία. Ferrum enim tam in
 arcâ ligneâ, quàm in aureâ cap-
 sulâ inclusum; tam vaginâ pel-
 liceâ, quàm thecâ olofericâ te-
 ctum agnoscit, & ad se attrahit
Magnes: ferrum tantum est,
 quod respicit, ferri ornatum et
 vestitum qualem cunq; despicit.
 Ferrum est, quod quærit, quod
 amplectitur; non aureæ pha-
 leræ, aut bractææ, quibus cir-
 cumtegatur. *Quare pudeat nos,*
fratres, cum respectu personarum
habere gloriosam nostram Jesu
Christi fidem; ita ut si quis in
 cætum

Iaco. 2.

cætum vestrum ingrediatur aureum gestans annulum, & veste indutus splendidâ; ingrediatur autem et pauper sordidè vestitus, et respexeritis ad eum, qui vestem gestat splendidam, et dixeritis ei, Tu sède hîc pulchrè; pauperi autè dicatis, Tu sta illic, aut sède subter scabellum pedû; nonne iudices facti estis perverse deliberantes, et discrimen apud vos iniquum facientes? Nonne Deus elegit pauperes hujus mundi, ut divites fierent fide, hæredes regni, quod promisit ipsum diligentibus? Quin potius & Dominicam & Magneticam hanc *α' δεσποπολησίαν* intuentes, & considerantes utramq; imitamini; et Christianos igno-

biles, idiotas, egenos et cōtemp-
tui habitos seculi hujus illustri-
bus, sapientibus, et opulentis
anteponite, vobisque comites,
amicos, conjugas in Domino
tantum eligite, diligite, cum ijs
in terris amicitiam colentes,
quibuscum in æternum victuri
estis. Hoc enim Domino, Deo-
que nostro gratum, et acceptum
est; apud quem nec mas, nec fœ-
mina, nec Barbarus, nec Græcus,
sed nova in Christo creatura
omnia est in omnibus.

CAP.

CAP. XI.

De ponderum gravitate, quæ Magnetes supra quàm Gaggates attrahit.

QVi semel Magnetem cum admiratione vidit, non filamodò, et ramenta ferrea, sed grande et ingens ferri pondus, anchoram putà, quæ viginti libras æquet, attollentem facilè, et in altum ab humo elevātem; quanto ille cum contemptu Gaggatem, et succinum conspicit paleas, et festucas ad se, postquam attritione calefacti fuerint attrahentes? Tantundem & longe majus discrimen cernere est inter sapientum, & stultorum; inter sanctorum, & carnalium animas: quorum istæ ea curant,

et meditantur solummodo, quæ
 magni sunt momenti, quæ ad
 regnum Dei, suamque æternam
 salutem attinent; illæ autem
 mundi hujus quisquillas, &
 nugæ sectantur: Non minus
 certè, quàm inter mercatores,
 qui magni valoris merces coe-
 munt; et nugivendulos agyr-
 tas, qui tricas, apinas, et crepun-
 dia circumgestant: inter ara-
 neas, quæ muscas captant; aqui-
 lasque, quæ lepores et ardeas ve-
 nantur; intèrque aucupes deni-
 que qui columbas; & pueros,
 qui papiliones insequuntur.

CAP. XII.

*De mundicie, quam & Magnes, &
Christi Spiritus in objectis re-
quirunt.*

FErrum autem utcunque ap-
petat *Magnes*, non tamen
isi mundum, & politum attra-
hit; mundiciem mirum in mo-
dum amat, et affectat, sordes au-
tem valdè odit, et averfatur.
Unde est, quòd, si anchoræ lateri
lubiginoso, aut pulvere con-
verso eum applicueris, vel non
minino, vel ægrè, et languidè
ires in eam suas exeret exerce-
bitque; eundem si terfo, et benè
polito lateri apposueris, totis
vim quantiscunque viribus ad
e avidè rapiet, et fortitè eleva-
bit:

bit: similimus in hoc Spiritui
 columbino, qui in cordibus pu-
 ris, tectisque candidis tantum
 inhabitat; immundis, & sordi-
 dis abstinet, et avolat. Sensit hoc
 magno suo cum damno, et do-
 lore *Regius ille vates*, qui post-
 quam corpus suum adulterio,
 animam homicidio, utrumque
 sanguinibus polluisset, non pri-
 us Spiritus reditum, & redin-
 gressum obtinuit, quam utrum-
 que lachrymis, & seriâ pæniten-
 tiâ purgasset.

CAP. XIII.

*De primorum ferri ad Magnetem
motuum, & animarum ad Chri-
stum tarditate, & sequentium ve-
locitate.*

[Atum et clarum discrimen
est inter primum ferri ad
polos Magneticos motum, &
posteriores omnes à primo or-
is. In primo enim tactu, tra-
ctuque patitur potiùs ferrum,
quam agit: trahitur quidem in-
tactum ferrum, sed obtorto quasi
collo, & volens nolens lentè,
ardèque accedit. Ante conta-
ctum enim, aut nulla prorsus
intercedit ferro cum Magnete
amicitia, nulla ad polos respe-
ctiva verticitas; aut ea tam lan-
guida,

guida, & altum sopita, ut sensibus percipi vix possit: quæ postquam per coitum et afflatum Magneticum excita semel, & expergefacta est, sponte et celeritè ad Magnetis nutum, et minimum quasi sibilum accurrit.

Major & manifestior disparitas inter actus motusque eos qui conversionem nostram ac Christum præcedunt, & comitantur; eosque, qui eam ut fructus, & effecta consequuntur. Habet enim se in illis præcedentis voluntas nostra hostilitè & passivè, eratque in nobis non sopita tantummodò, sed et mortua prorsus omnis cum Deo familiaritas; neque ab eo alienantùm eramus, sed aversi prorsus

s & inimici, *συγχοι & συγχις*, exo-
 et odio Deum habentes : In
 pñibus autem et peccatis ijs,
 quæ post conversionem perpe-
 rantur, simile quid nobis acci-
 dit, ac limaturæ ferreæ diutiùs
 igne torrefactæ, aut sordibus
 inquinatæ, vel rubigine vitiatæ:
 corrumpitur enim ab his humor
 rri viscosus, & minuuntur vi-
 es, quæ velut in ægroto corpore
 difficiliùs à Magnete resuscitan-
 ur; ægriùs ab eo trahitur hujus-
 modi ferrum, nec in tanta di-
 antia, nec tam citato cursu. A-
 ostatis autem, & ad mortem
 ontrâq; Spiritum sanctum pec-
 cantibus idem omnino accidit,
 quod eidem limaturæ in furno
 everberationis valentèr, &
vehe-

vehementèr adustæ, et in *Cro-*
cum Martis (ut vocant) ver-
 sæ, cujus verticitas nullis
 Magnetis viribus renovatur,
 nec ullis incantamentis revoca-
 tur, utpote in totum & peni-
 tus deformata. Nam fieri non
 potest, ut, qui semel fuerint il-
 luminati, gustaverintque do-
 num illud cœleste, & participes
 fuerint Spiritus sancti, gustave-
 rintque bonum Dei verbum,
 ac virtutes futuri seculi, si prola-
 bantur, ut denuo renouentur ad
 resipiscentiam.

Hebr. 4.

CAP. XIV.

De ferri longè remoti lento ad Magnetem motu, ejusdem appropinquantis celeritate.

FErrum in vasis adversâ parte longinquiùs à Magnete remotum, tardiùs ad eum vergit, & lentiori motu versùs eum tendit; quo autem viciniùs appropinquat, eo gradum grandit, & velociùs advolat; magis enim, magisque invalescit virtus, & acceleratur coitio. Non aliter Patrum eorum, qui ante diluvium, & circa *Mosis* ætatem degebant, quique adventù Christi in carne multis postea sæculis futurum prospiciebant, tepidiùs, & languidiùs eum desiderabant.

rabant : qui autem paucis ante
 nativitatem ejus annis (ut *Za-*
charias & Simeon) eum quasi so-
 lem jamjam exoriturum cerne-
 bant, totis ad eum affectuū ve-
 lis, remísque ferebantur. Idem
 in nobis, qui in fines seculorum
 incidimus, debet esse fervens &
 ardens erga secundum ejus, qu-
 jam præ foribus est, adventum
 animus, & appetitus. Idem in
 Christianis ætate provectis
 quorum salus, & gloria propin-
 quior est, quàm cum recēs con-
 versi primitùs crediderunt
 Non secus quàm rivulorum de-
 cursus, & impetus multò et
 prope Oceanum, quàm juxta
 fontes concitator. Tempus
 jam est, (inquit senex *Zanchi*

ad *Sturmiu* decrepitum) ut ad
Christum et cœlum stelliferum
i terrâ properemus, scientes nos
bi propediem cum Domino
uturos,

C A P. XV.

*De acubus ad Magnetem, & anima-
bus ad Christum, non sine tremore
post recessum redeuntibus.*

SI Magnetem in vase ligneo
rotundo, tanquam nautam
i cymbâ, locaveris, ita ut libe-
re super aquæ superficiem in ci-
ternâ, vel dolio, huc et illuc flu-
uare ad placitum possit, seip-
m continuò cum vase sæpius
circumvolvet, neque priùs qui-
cet, quàm polos utrosq; cœ-
lestes

lestes rectâ respexerit ; à quibus
 eum si vi manuum dimoveris,
 iteratis versionibus se circum-
 gyrabit, neque prius tremulo
 motui finem imponet, quàm
 polos eisdem repetierit. Idem
 in acu Magnete illitâ videre est,
 quam si a polaribus punctis de-
 cusseris, per singulos pyxidis &
 mundi angulos inquieta circū-
 volitabit, neque aliter se, quàm
 cum tremore quodam versu
 polos sistet. Eandem animabu
 nostris legem imposuit Deus
 postquam peccando nosmet at
 ipso dirupimus, exules dein cum
 Caino, ab ejus facie huc & illu
 circumvagamur, motibus infe
 stis agitamur, in terrâ Nod, i.
 inquietudinis, vitâ transfigimu

ad

edificamus, diruimus, rotunda
 quadratis mutamus, quaquar-
 versum velut ægroti in lecto
 volutamur, quò nos vertamus
 nescij vanitatibus innumeris
 um *Salomone* spiritus nostros
 examus, usque dum a spiritu
 columbino edocti, ad arcã *Noe*,
 e. quietis revertentes, cum
 arceris custode ad pedes mini-
 rorum contremiscentes pro-
 sternimur, & cantilenam *Davi-*
icam ediscimus; Quid te deji-
 is? quid te turbas animula, va-
 ula, misella? quid in me per-
 repis? In Deum tuum spera;
 n salvatorem tuum onus tuum
 onjice, onus ejus leve in hume-
 os tuos suscipe, & requiem in-
 enies sempiternam.

Per motus varios, et per discrimi-
na mille

Tendimus in requiem, quò mens
lassata quiescat.

Hanc solam præstat Christus, pax
unica nobis;

Sola quies, alibi nullam sperare
quietem.

Pax alibi bellum est, pacem TE
poscimus omnes,

Omnem qui captum superas
mentis acumen.

CAP. XVI.

De medijs interpositi crassitie non im-
pediente tractum Magneticum.

EX omnibus stupēdis Mag-
netis operationibus, null-
est, quæ magis attonitos tenet
spectat.

spectatium oculos, quàm quòd
 virtus ejus crassa tabulata, vasa
 gulina, marmorea, metallica
 enetret, & pertranseat: ita ut
 nihil tam spissum aut solidum
 sit (ne aurum quidem, quod sua
 densitate reliqua metalla ante-
 edit, ne murus aut caminus la-
 teritius (experto credite) nec
 corpus hominis obesissimi) cu-
 jus interpositio viam muniat,
 et obstruat ejus efficaciam et vir-
 utem ejus impediat, quò mi-
 nus filum aut versorium ferreum
 commoveat, & quò velit, im-
 pellat, unde autem velit, dedu-
 cat. Nequicquam ei laminæ æ-
 neæ, argenteæ, stanneæ, licet val-
 de crassæ, obstant, nec attractio-
 nem ejus retardant.

De Civit.
Dei lib. 2.
cap. 4.

Suprà fidem, inquit *Augusti-*
nus, illud est, quod a fratre, et co-
episcopo meo *Severo Milevita-*
no de isto lapide comperi. Seip-
sum namque vidisse narravit,
quemadmodū *Bathanarius* co-
mes *Africae*, cū apud eum
convivaretur Episcopus eundē
protulerit lapidem, eūque sub
argento, ferrūq; super argen-
tum posuerit. Deinde sicut sub-
ter movebat manum, quā lapi-
dem tenebat, ita ferrum de super
movebatur: atque argento me-
dio, nihilque patiente; concita-
tissimo cursu infrā lapis ab ho-
mine, suprà ferrum rapiebatur a
lapide. Dixi, quod ab illo au-
divi, cui, tanquam ipse viderim
credidi. Tu verò lector, mihi

si placet, in iurato fidem adhibe,
 qui sæpius coram multis testi-
 bus locupletibus, jamque cum
 hæc literis mando, Magnetem
 oculis hisce conspicio, qui sub
 er mensam sex uncias crassam,
 rans murum lateritium verso-
 rium in aquæ vasculo super
 mensam positum, huc & illuc
 celerrimè circumagitet. Quod
 cum oculis cerno, et animo ver-
 o, mirari prorsus desino, nulla
 pericula tam formidabilia fuis-
 se, nullum tormenti genus tam
 crudele; ne carceres, rogos, aut
 equuleos, qui sanctos & fideles
 a Christi amore separare potue-
 rint, aut aliquo modo obstare,
 quò minùs Agnum, quocunque
 iret, sequerentur, neque efficere,

ut nominis ejus professionem,
 fideiq; defensionem desererent.
 Neque mediocriter hæc fidem
 nostram circa resurrectionis ar-
 ticulum augment, & corroborant;
 neque tantillum dubitare pati-
 untur, ne monumenta & sepul-
 chra, ne maris aut terræ profun-
 ditas impedimēto in fide Chri-
 sti mortuis esse possint, quò mi-
 nùs vocem Christi, & Angelicæ
 tubæ clangorem audientes ad
 vitam resurgant, & velut ad ca-
 daver aquilæ, velocissimè con-
 gregentur. Atque hic finis est,
 & scopus, quem sibi in miran-
 dis illis narrandis proposuit
 sanctus ille Pater; ut intellectū
 per sensum informaret, & per
 visibile miraculum articulum
 resur-

resurrectionis redderet facile
credibilem.

C A P. XVII.

*De annulorum Magneticorum & Chri-
stianorum spirituali & mirandâ con-
catenatione.*

Hic affine, néque minùs
mirum est illud, quod
eùm primùm vidit, inhorruisse
nultum se fatetur idem ibidem
Augustinus. Cernebam, inquit,
lapide ferreum annulum rap-
tum atque suspensum; deinde
anquam ferro, quod rapuerat,
vim dedisset suam, commu-
nemque fecisset, idem annulus
admotus est alteri, eùmque sus-
pendit: atque ut ille prior lapi-
di,

di, sic alter annulus priori an-
 nulo cohærebat. Accessit eodem
 modo tertius, accessit & quar-
 tus, (duodecim hoc ordine con-
 catenatos vidisse me attestor :)
 jamque sibi per mutua conne-
 xis circulis, non implicatorum
 intrinsecus, sed extrinsecus adhe-
 rentium, quasi catena pepend-
 rat annulorum. Quis istam
 vim non stuperet, quæ illi non
 solum inerat sed per tot suspen-
 sa transibat, & invisibilibus ea
 vinculis subligabat? Similem
 catenam pari cum admiratio-
 ne sed altiori meditatione con-
 templatus est *Gregorius Nazian-*
zenus is, qui cum in vivis esset
 Theologi nomen apud omnes
 meruit. Sic enim orationem
 illam

illam quam apud Constantino-
 politanos in Archiepiscopatus
 initio habuit, exorsus est. Non
 possum non mirari, quid vobis
 in mentem circa conciones me-
 as venerit; quámque ob causã
 peregrinã hac nostrã voce exili,
 & nihil in se amabile habenti
 ita capta sitis, ut eodem modo
 erga me affecti videamini, quo
 ferrum erga Magnetem Nam
 & ex me pendetis, & alij ex ali-
 is mutuo nexu cohærentes, &
 omnes ex Deo; a quo, & in
 quem omnia. *ὁ δαυμασίας ἀλύσεως*
 O catenam nunquam satis præ-
 dicatam! quam vinculis firmis-
 simis compactam nectit ipse
 spiritus non manu vel arte, sed
 Dei ipsius digito fabrefactam,
 aureis

*Dion. de
laud. eius*

aureis torquibus defæcатиorem,
adamantinis firmiorem, gem-
meis pretiosіorem. Tres enu-
meravit, vel excogitavit potius
aurei & ingenij, & oris, Orator
allegoricas catenas, quibus vul-
gares, quotquot sunt in mundo,
amicitiæ copulantur. Volup-
tatis primam, quam ex rosis,
violis, floribûsque mollioribus
quasi corollam Bacchanalem
contexuit. Secundam utilita-
tis, quam ex annulis argenteis
aureisque conflavit. Honoris
tertiam, quam ex gemmis, &
lapidibus pretiosis compegit.
viles omnes & facile fragiles ca-
tenulas, quibus quæ congluti-
nâtur amicitiae, quid aliud sunt
quam vitreae, & argillaceae, f

ac

ad hanc spiritualement, invisibilem, incontaminatam, & immortalem conferantur? nullum hic spurcum libidinis glutinum, nullum avaritiæ sordidum cæmentum; nullum hic ambitionis, aliorumque vel humorum, vel vitiorum, contempamentum. Sola hæc ^{ἐλεῖότης & σω'δότης} perfectionis illa copula fuit, quæ primævos illos Apostolos, & aurei verè seculi Christianos inter se continuit, cum omnes credentes eodem loci manentes omnia habebant communia, possessiones & facultates vendebant, & prout cuique opus erat, dispertiebant; unanimiter indies in templo perdurantes, panem domesticam

masticatim frangentes, cibum
 cum exaltatione & cordis sim-
 plicitate capientes, laudantes
 Deum, & gratiam habentes a-
 pud populum. Gratiam nimi-
 rum ijs, apud Gentiles concilia-
 vit, novisque indies ijs allexit,
 & adjunxit fratres Magnecica
 hæc charitatis catena, quam ip-
 si Pagani suspicientes clamabāt;
 Vide, ut invicem se amant Chri-
 stiani ! Vide, ut mori pro se in-
 vicem parati sint ! Hoc illud ce-
 leste, & spirituale charitatis
 vinculum fuit, quod regium il-
 lud & nobile par amicorum
 tam arctè constrinxit, *Davidem*
 & *Ionathanem* intelligo ; quo-
 rum alter alterum amore plus
 quam fæmineo supra seipsum
 supra.

Tertul. in
Apologet.

ſupràque regnum hæreditari-
 um ad mortem uſque coluit :
 quorum pares nulla inter *Eth-*
nicos ætas novit, nulla Philoſo-
 phia peperit. Præ quorum a-
 micitia, *Scipionis* illa & *Lælij*,
Pyladis & *Oreſtis*, reliquorum-
 que ejus furfuris parium, quid
 aliud dici meretur, quàm veræ
 & vivæ charitatis umbratile ca-
 daver & ſimulachrum ?

C A P. XVIII.

*De Magnete, & Chriſto majora per
 instrumentum, quàm immediatè
 ſuapte virtute efficientibus.*

MAgnes ut valdè mirificus,
 ſic myſticus in primis lapis
 eſt, non minùs arcanis operan-
 di

di modis , quàm potentibus o-
 peribus insignis ; quorum illud
 ultimũ non est , quòd cùm ipse
 tractricis , & elevatricis virtutis
 fons , et sedes sit primaria , totum
 tamen ejus honorem in ferrum
 quasi deditã operã transferat. I-
 dem enim lapis , qui nudus , &
 per se parum , aut nihil trahit ,
 ingens pondus ferri ferro ar-
 matus elevat. Vidi ipse Magne-
 tem , qui vix uncias septem iner-
 mis tolleret , ferro (ut barbari
 loquuntur) cappatum , viginti
 duo pondo fortitèr , et facilè in
 altum tollentem ; referentem in
 hoc summum naturæ opificem
 primũq; motorem : qui cùm
 ipse Pater lucis sit , mundum ta-
 men hunc visibilem per solem
 illu

illuminet; ipse in coelis invisibilis, & (quæ nostra cæcitas & dementia est) incultus plerisque & illaudatus. Homines etiam per filium hominis redimit, salvat, & judicat, eique vicariam omnem in coelis, terrisque potestatem delegat, cujus divinitas & majestas in carnis velo, velut in cornu lucerna, sic latuit, ut non nisi suis, iisque paucis per miracula pateret; qui jam etiam esse in coelis occultans, hominû ministerio (ut ferri *Magnes*) idoneo, & homogeneo utens instrumento, homines ad se vocat, trahit, & convertit, in sui honoris societatem ministros assuens. Qui vos (inquit) recipit, me recipit; imo ampliorem

in eos transmittens : Qui in me
 credit, majora (inquit) faciet,
 quàm ego feci. De Christo ip-
 so non legimus eum unâ con-
 cione centum ; de *Petro* narra-
 tur, eum tria millia convertisse :
 quæ ejus *φιλανθρωπία* parùm abest,
 quin omnia ejus cætera mira-
 cula superet. Vt enim artis &
 artificis ars summa est artem
 celare, ita viri boni prima laus,
 & virtus est, virtutis laudem se-
 ipso celato in alios derivare ;
 neque est, in quo homines ad
 Deum propiùs possint accede-
 re. Mirentur & laudēt in *Joabo*
 alij alia, me quod attinet, inter
 omnia ejus præclara facta, hoc
 heroicum virtutis ejus speci-
 men præcipuum semper censui.
 quòd

quòd victoriæ suo Marte partæ
gloriam, & coronam in *Davidis*
caput transferre voluerit, & va-
luerit. In cæteris enim alios, in
hoc seipsum vicit, quod hono-
rificentius longè fuit, quàm si
de *Rabbâ* & *Ammonitis* centies 2. SAM. 12.
triumphâset.

C A P. XIX:

*De eo quòd decuplo plus ponderis per
binas, quam singulos terminos,
seu cappas trahat.*

OBiter autem, nec interm-
pestivè moneam, Magne-
tem eâ lege vim, & virtutem
suam in medium, & instrumen-
tum transfundere, ut exiguam e-
jus portiunculam uni sigillatim

cappæ, seu termino polari ; largam, & amplam conjunctim binis impertiat. Cujus cum experimentum in robusto lapide ceperim, & terminorum alteri ferrum apposuerim, duo vel tria tantum pondo, idque ægrè sustulit ; cum simul utrisque viginti duo nullo negotio in altum evexit : ut non modò verum sit illud *Salomonis* ; Duo meliores sunt, quam unus : simul enim si cubent, citius concalescunt ; si cadunt, eorum alter focium erigit, nec illud tritum modò lippis etiam notum, vim unitam esse fortiorē. Quis enim duplo fortiozem esse non videt, & facilè agnoscit ? at decuplo ut fortior sit ; hoc & rarū, &

Ecc. 4. 9.

& in *Magneticis* experimentis
 singulare clarū est. Vt non mi-
 rum sit (observante *Origine* in
Geneseos primo) dupla , et com-
 paginata plerāq; Deum fecisse :
 ut cū simul cœlum, et terram;
 solem, & lunam; marem, & fæ-
 minam creāsse in historia me-
 moretur; Christūmq; discipulos
 suos, non singulos, sed binos
 emisisse, ut alter alteri, velut pes
 pedi, manus manui mutuam
 commodaret operam, & viri-
 bus animisq; conjunctis fortiū
 & fæliciū vivos ad Christum
 lapides traherent, & super eum
 edificarent.

CAP. XX.

*Plus multò valent instrumenta, quæ
arctè, quàm quæ laxè Christo vel
Magneti adherent.*

NEque silentio prætereun-
dum duxi, ingens illud
discrimen inter armaturam po-
lis Magneticis laxè, & remissè
ligatam, eandemque aptius, &
arctius iisdem astrictam. Si e-
nim vel minimus intercedit hi-
atus, multò minori virtute im-
buitur, cassius, languidius, et in-
ertiùs onus suum trahit; nequ-
dimidium ejus ponderis eleva-
cujus totum facillimè, si ad un-
guem sine levissimâ fissurâ co-
adunetur: quæ ratio solet
Theologis assignari, quæ
Chi-

Christi humanitas tam sit supra
modum & mensuram omnem
oleo Spiritûs inuncta & reple-
ta; eò quòd hypostaticè, & *συνου-*
σιως cum Deitate uniatur: mo-
dò scil: & nodo arctiori, quàm
à nobis aut concipi, aut expri-
mi possit. Quare sanctorû illi
tantum apud Deum valuerint,
qui indefinentèr cum eo ambu-
lârint, ut *Enochus*; qui indivulsè
deo adhæsit, ut *Elizæus Eliæ*, à cu-
jus latere ne latû unguè disces-
serit. Quare *Sampsonius* tot edi-
derit miracula, quamdiu fæde-
ris, et unionis suæ cum Deo sig-
naculum illæsum servârit, quo
semel per capilli tonsuram læso
& amisso, sicut ceteri mortales,
imbellis, & hostibus præda fa-

ctus est. Quare denique sum-
 mum Christiani bonum in hoc
 ponatur firmiter cum *Davide*
 Deo suo adhærere, *ἀσπασάμενος*
καὶ πάλιν τῇ προθέσει τῆς καρδίας
μένοντι πρὸς κυρίῳ i.e. inseperabiliter ag-
 glutinari, firmóq; cordis pro-
 posito in Domino permanere.

CAP. XXI.

*Magnes ferro polito melius, quàm au-
 ro splendido armatur, & Theolo-
 gorum conciones Scripturæ testi-
 monijs, et solidis rationum momen-
 tis, quàm Rhetorum flosculis.*

Ellud insuper animadverfi-
 one nostrâ non est indignû,
 quod ut in objecto, sic et in me-
 dio seu instrumento, non tam
 fulgo-

m. fulgorem, quàm nitorem; non
 noc. am splendorem, quàm mundi-
 le. tiem postulat. Nec enim auro,
 ago. ut argento armari amat, sed
 ago. ferro tantum; ne tamen eo fa-
 ag. ulento, aut rubiginoso, sed pur-
 ro. gato, & polito. Qualem arma-
 re. uram concionatoribus, et præ-
 — cribit, et suo exemplo cōmen-
 at Apostolus; eam nempe, quæ
 on in verborum eminentiâ,
 y au. sed in Spiritus & potentie de-
 ceolo. monstratione consistit. Nec e-
 testi. nim Oratorum filij sumus (ut
 men. magnus ille Theologus ad *Li-*
anium Rhetorem) sed piscato-
 erfi. rum: neque carnalibus armis
 gnū. contra hæreticos dimicandum;
 me. sed argumentis validis ad sub-
 i tam. versionem turrium, et munitio-
 ulgo. num;

num; ad everfionem altitudinis
 omnis extollentis fe adverfus
 cognitionem Dei. Quare nec
 conciones, nec fcripta noſtra
 tam poetarũ floſculis, aut Phi
 loſophorum argutiolis, quàm
 aut ſcripturæ oraculis, aut rati
 onum momentis irrefragabili
 bus armamus, memores quò
 muri *Jerichuntis*, non tubis au
 reis, aut argenteis; ſed corneis,
 arietinis difflati & demoliti fu
 erint. Quæ non ideo à me dicur
 tur, ac ſi ſordes & balbutiem
 multò minùs *Barbariſmos* et *Sc
 læciſmos* affectet Evāgelium; ſe
 eum ſermonis nitorem, & clar
 tatem, quam et præcepit, & aſſe
 cutus eſt *Lactantius*: ita ut po
 ma ſcripturæ aurea cādor dict.

nis includat argenteus : ita ut
 materiæ soliditatem, et salubri-
 tatem, verborum comitetur sua-
 ritas ; sitque orationis Theolo-
 gicæ, vestitus & ornatus non
 juvenilis, sed senilis, non me-
 tricarius, sed matronalis ; non
 iucatus deniq;, & effæminatus,
 sed natus, & masculus. Plu-
 res ad se traxit Dominus noster
 cruce, quàm sceptro armatus ;
 coronâ spineâ, quàm si aureâ
 fuisset redimitus.

C A P.

CAP. XXII.

*Tractionis laus omnis Magneti, non
ferro; & operum bonorum Christo
non hominibus debetur.*

IN illo execrandæ memoria
bello, quod olim Ecclesia
cum *Pelagianis* acerrimum
intercessit, quæri sæpe multūq
solet, cui potissimum imputari
& de quo verissimè prædicar
debeant, fides, quâ in Deum
credimus, & bona, quæ faci
mus ad ejus gloriam, opera
Num gratiæ in solidum divina
ascribenda; an libero nostro
arbitrio? Vel huic partim, &
partim illi, æquâ factâ inter u
trūmque partitione? Si enim
(inquit *Pelag:*) vera sunt, qua

de voluntatis nostræ ^{αὐτεξουσία}
 libertate differitis, eam mor-
 tem prorsus & nullam omni-
 esse, sequitur non hominem
 qui credit, sed Deum;
 non hominem esse, qui miseri-
 cordiam, & liberalitatem exer-
 citat, qui eleëmofynas largitur,
 Deum: ac proinde non est
 tibi laudis, vel mercedis ne-
 cessaria quidem inde portiun-
 cia, vel debita, vel expectanda;
 sed omnia Deo soli in totum a-
 tribenda, cuius præsidio, &
 auxilio singula, quæ nos face-
 re videmur, efficiuntur. Atq;
 hoc illud *Achilleum* erat argu-
 mentum, cui neminem respon-
 dere posse jactitabant. *Hiero-*
nymo quoque & *Augustino* invi-
 diam

*Vide Hie-
 ron. ad
 Cresiphon-
 tem.*

diam apud imperitos conflari
 satagebant : quod idem planum
 est, ac si litem quis inter Mag-
 netem, & ferrum hujusmodi
 moveret, & foveret, vtri horum
 attrahendi, & elevandi virtuti
 attribui debeat? Ferrumne autem
 Magnetem trahere propriè dicen-
 dum sit? Quòd si penes
 culos, & sensus exteriores arbi-
 trium sit, ferro laus omnis con-
 det. Si enim Magneti pondus
 apposueris, decedit; si ferri
 armaturæ, tollitur, & retinetur;
 clamátq; rusticus spectatum a
 missus, ecce, *Magnes* ignavus est,
 parum aut nihil trahit, ferrum
 est, quod elevat, & attrahit.
 Verum enimvero, si ad intell-
 lectum, & rationem judicium

feratur, *Magneti* iterum virtu-
 attractricis laus omnis vin-
 cabitur, & asseretur. Conclu-
 et enim *Philosophus*, et doctus
 abiter, nihil hîc ferrum suis, et
 proprijs viribus agere, sed *Mag-*
neticis, & à lapide manantibus :
 eadêmque ratione victus fate-
 tur, nos a Deo actos divino
 auxilio omnia, quæ rectè agi-
 mus, agere; Deoque fidei, &
 honorum operum gratiam, &
 gloriam omnem acceptam re-
 rendam. Quare *Gordius* hic
 nodus *Herculeo* hoc gladio faci-
 dissectatur; nisi malit quis
 contentionis ferram eandem
 semper reciprocare, & funem
 is in infinitum ducere. Quid
 nim, obsecro, si coram sanâ
 mente

mente præditis , *Magnetem* quis
 casside ferreâ armatum ; & onus
 ingens trahentē ostendet ; non
 ne in *Magnetem* omnes oculos
 conjicere ? virtutem ejus omnes
 stupere , & prædicare ? de ferro
 autem silere , et ne gry quidem
 hiscere ? neque id injuriâ. Fer-
 rû enim , si animal esset ratione
 & oratione præditû , erumpere
 ipsum lubentissimè in *Magneti*
 præconiû ; libentissimè palam
 profiteretur , se non suâ , & inna-
 tâ virtute valere , & potentem
 esse , sed alienâ , & a *Magnete*
 haustâ , & infusâ. Non aliter
 quàm luna non suis , sed solari
 bus radijs splendere sese agnos-
 cit ; Quàm fæmina mariti su-
 dignitate illustratur. Vnde est

quod

quod Apostoli, cum claudum
 oræ templi foribus sanâssent,
 applausum omnem popula-
 em tantopere repudiârint,
 icentes, Viri *Israelitæ*, quid
 e hac re miramini? aut
 uid intentos in nos oculos
 abetis, quasi propriâ potentiâ,
 ut pietate effecerimus, ut hic
 mbulet? Deus ille *Abrahamis*
Saaci, & *Iacobi*, Deus ille patrû
 ostrorum filium suum *Iesum*
 lorificavit. Nec minùs cautè,
 prudenter *Paulus*, Non ego, in- 1. Cor. 3.
 xit, sed *Christus* in me potens fu-
 , cujus gratiâ sum, quod sum.
 quis *Paulus*? quis *Apollo*? quis
 ephas? nisi instrumenta et mi-
 istri Dei, per quos credidistis,
 nusquisque, prout ei dedit

H

Domi.

Dominus? Ego plantavi, Apol-
lo rigavit; sed Deus est, qui dat
incrementum; qui plantat, nihil est.
Vinea Salomonis est; locat autem
vineam suam hortulanis, & cu-
stodibus: Milleni fidei Salomonis
sunt, ducenti custodientium
fructum ejus.

C A P. XXIII.

*Ferrum in se vile Magnetico con-
jugio nobilitatur, & nos homines
ones spiritali cum Christo union-*

Scatent ubique terrarum
ferri venæ; patent in omni
villâ, & vico ferri officinæ. Se-
vit id infinitis hominum ul-
bus; sed ijs vilibus, & obscuris
Fiunt ex eo omnimoda instru-
ment

menta, sed ignobilia, qualia sunt
 equorum soleæ, claves, serræ,
 clavi, serræ, ligones, vomeres.
 Ut taceam balistas, bombardas,
 sclopetos, & id genus hominum
 pestes. Honos omnis, & digni-
 tas ferro à Magnete oritur, &
 crescit; qui quidem plùs ferro
 nobilitatis confert, quàm auro
 Rex ille Ægyptius, cùm è ma-
 tulâ Deorum effigies conflavit,
 quas proceres suos colere coe-
 git. A Magnete enim excitum,
 fando vix exprimi potest, quot,
 & quantâ afferat humano gene-
 ri emolumenta: ut vani sint in
 hoc Chymici, cùm somniant,
 velle naturam metalla cætera in
 aurum mutando perficere. Quis
 enim non perspicit, debere nos

multò plus acubus nauticis , & horologicis, quàm quicquid uspiam est, auro, & lapidibus pretiosis ; utpote cujus ope, & beneficio hæc omnia , & reliquas omnigenas merces conquiramus? Ita ut minimè mirum nobis videri debeat, quòd ferrum tam honorificum cum Magnete connubium tantopere appetat, & ambiat, ut ad eum conspectum tam præproprio cursu advolet : cujus nimirum copula & coadunatione tam mirificum & Herculeum evadat. Ecquis autem tam stipes & fungus est, cui hæc contuenti, & contemplanti non in mentem veniat pristini & miserrimi illius, in quo nati sumus, statûs, & conditionis

ditionis triftis recordatio , in
 quo iræ fcilicet , & ignominia
 vafa ; mundi , Satanæ , & cupi-
 ditatum turpium mancipia fui-
 mus ; quorum Deus venter , glo-
 ria dedecus , exitus confufio ? E -
 quis tam pumex & filex , qui
 fibi à lachrymis temperet , cùm
 in animum revocet , quàm ad
 omnia officia Deo , & homini-
 bus debita inutilis fuerit , præ-
 terquam ad fruges confumen-
 das , horas bonas malè locan-
 das , carnis concupifcentias im-
 plendas , ad iram in diem iræ
 thefaurizandum ? Ecquis autem
 tam gelu , & glacies , ut cùm fe-
 riò , et ferò nimis hæc fecum co-
 gitet , et pensitet , non ardeat , et
 flagret totus , cœleftis illius cum

Christo conjugij desiderio, quo
 Dei filius, Christi cohæres, cœli
 civis, et municeps esse, et dici
 mereatur? Ecqua anima tam
 belluina et terræ filia est, ut car-
 ne et sanguine adhuc volutare
 malit, quàm spiritûs sancti affla-
 tu ad cælestia erigi, et attolli, ad
 munera spiritualia, et Angelica
 obeunda agilis, et idonea reddi,
 quibus et se, et alios servare pos-
 sit, et ad opera ea præstanda,
 quibus salutem æternam, et cæ-
 lorum regnum consequi valeat?
 Ecquis ad hæc tam surdus, et
 contumax est, ut portas suas
 immortales non aperiat, per
 quas intrat Rex ille vitæ, et glo-
 riæ, cujus ingressu, et incolatu,
 ad divina, et heroica, omnia
 munia

munia peragenda animari, et
corroborari possit?

C A P. XXIV.

*Magnetis cum gemmis collatio,
quod vires & formam atti-
net.*

EStauro solaris suus fulgor,
argento lunaris splendor,
æri & cupro flavedo venusta,
stanno & plumbo *Mercurialis*
nitor, *Margaritis* candor, & le-
vor illustris, *Adamanti* scintil-
lans & micans claritas, cæteris-
que lapidibus pretiosis gratus
& lucidus cuique color, quibus
aspicientium oculos ad se alli-
ciunt, & fascinant; *Magneti*
autem ferrugineus, lividus, Sa-

H 4

turnius,

turnius, & obscurus quidam af-
 pectus, quem tamen mirâ, &
 intrinsecâ virtute ditavit, & do-
 tavit naturæ Dominus: illis in-
 terim externam suam speciem
 sufficere voluit, quam præter,
 nihil illis donavit, quo pretium
 aut honorem sibi apud homi-
 nes concilient. Et est certè pul-
 cherimus hic ordo, et lex æquis-
 sima, quam in donis suis distri-
 buendis constanter observan-
 dam sibi proposuit; dum nulli
 vel omnia, vel plura cumulatim
 confert, sed singula singulis ita
 divisim impertit, ut habeant
 singula singulare aliquid in quo
 emineant sine cæterorum vel
 injuriâ, vel invidiâ. Præcla-
 rum hujus œconomix exem-
 plar

ar et specimen animadvertas
 & cet, tam in lapidibus, quàm
 do hominibus, In utrisque e-
 in im rarissima est externæ for-
 tem mæ, & internæ virtutis copula,
 ter, concordia: difficilimum ei-
 um em pulchritudinem, & forti-
 mi- dinem inesse; corporis robo-
 pul- eundem, et animi prudentiâ
 uis- excellere. Est autem forma, et
 stri- splendor huiusmodi bonum,
 an- quod non latet, sed statim foris
 ulli- tet, seseque oculis conspici-
 tim- tum ostentat: prudentia au-
 s ita- tem, et fortitudo non nisi actis,
 eant- exercitijs multis sese pro-
 quo- unt, et demonstrant. Pluri-
 vel- os in historijs reperies formâ
 cla- æstantes, ob nullum egregi-
 em- n facinus celebres: emollit
 plar- enim

*Tertul: de
resurrect.*

enim possessores suos, otuari et
deliciari suadet, ut nullius alte-
rius gloriæ indigos. Erat
contra Dominus noster vir do-
lorum, infirmitatem expertus
néque species, néque decor e-
inerat, unde eum desideremus
vermis, et non homo, nullifica-
men populi. Quod autem a
spiritûs plenitudinem attinet
Speciosus præ filiis hominum
super quem sapientiæ, et confi-
lij spiritus requievit, in quo
omnes thesauri, sapientiæ, quæ
unguentorû suorum odore om-
nes ad se allexit, et traxit: quæ
nos sequētes, formam habentes
negligamus, non habentes re-
doleamus, aut habentibus in-
deamus, internis virtutibus gl-
riemur,

emur, et operibus bonis; seri-
 probitatis nosmet vestia-
 us, byssino sanctitatis, purpu-
 pudicitiae. Taliter ornati, et
 gmentati Deum habebimus
 natorem, Sanctos imitatores,
 angelos spectatores, et lauda-
 pres.

*Tertul: de
 cultu fe-
 minarum.*

C A P. XX V.

*In parvis Magnetibus & Christia-
 nis, quàm in magnis grandior esse
 solet Deus.*

MAgnes Magneti tātum inte-
 rest, quantū & homo ho-
 mini. Prima differentia est à vi-
 ore, ex quo quidam mares, alij
 minæ. Secunda à mole, unde
 quidam gigantes, alij nani. Sunt
 quidam

quidam mole magni, virtutibus
 imbelles, qui sibi pondus æqua-
 le vix, & ægrè attollunt, exigua
 et parvuli avellaneque nucis quan-
 titatem non excedentes, quod
 suum pondus sexagies, imo cen-
 ties multiplicatum attollunt.
 Grandior enim solet esse Deus
 in parvulis, quàm in magnis. In
 formicis major anima, quàm in
 elephantis; in nanis, quàm in
 gigantibus. Si magnus aliquis
 daretur Magnes, qui suum
 pondus quinquagies multipli-
 catum elevarat, periculum e-
 set, ne Idoli instar adoraretur.
 Inter pauperes, facultatibus
 & viribus tenues, multos videri
 re est pietate, & sanctitate ex-
 mios, & insignes, cujusmodi

inter seculi hujus nobiles, do-
 ctos, & potentes, quis occurre-
 ret, nigri cygni similimus esset,
 metuendum, ne pro numine
 semi-deo à plebe coleretur.
 Præterea autem sunt indicia mani-
 festa, quibus lapides validiores,
 vivaciores ab imbellibus, &
 Deignavis discriminantur. Pri-
 mùm, quòd opus suum expedi-
 tius absolvunt, ocyùs se versus
 polos convertunt, fortiùs tra-
 hant, ægriùs dimittunt. Secun-
 dùm, quòd onera graviora facili-
 ter tollant, clavos plures, & an-
 gulos sustineant. Tertiò, quòd
 ampliore habent activitatis
 sphaeram, ad objectum re-
 motius, & distantiùs vires suas
 extendant. Totidem planè notæ
 &

gna sunt, quibus Christiani
 les, & heroici à tepidis, &
 aribus dignoscuntur. Quòd
 ona opera alacriores, et agi-
 es; neque arcam, ut vacu-
 læ, gemebundi trahant. Secun-
 dò, quòd crucem, et tentationes
 graviores fortiùs sustineant.
Sampsonis instar, qui portas æ-
 neas humeris suis nullo negotio
 sustulit. Quòd denique non u-
 num, aut alterum, aut paucos
 sed plures ad Christum anima
 lucrari et trahere fatagant. Si
 enim de *Barnabâ* memoratu
 bonum eum virum fuisse, &
 multos ejus operâ ad Deum
 conversos.

CAP. XXVI.

In minimis Magnetibus omnes reperiuntur circuli, licet non eadem amplitudine: in minimis Christianis omnes gratiarum habitus, et si non gradus.

Magnes autem robustus, et si Magnetem imbellem multis parasangis virtute superet: in hoc tamen omnes tam validi, quam invalidi cōveniunt, quòd in singulis duo termini polares, totidem circuli Tropici, *Æquinoctialis* unus, ut in cœli, terræque globis, conspiciantur: ita ut si magnum aliquem Magnetem in mille frusta dissecueris, nullū eorum tam exiguum erit, in quo non omnes prænotatos

Ma-

Mathematicos circulos depre-
hendes : quemadmodum neq;
vllus Christianus tam modicæ
fidei, & tam mediocris staturæ
est, qui a Christi plenitudine
gratiam pro gratia non accepe-
rit ; etsi non omnes eandem
singularum mensuram, & gra-
dum, eundem tamen omnes
numerum, idem omnes virtu-
tum omnium *παρασχεματισμὸν* : non
secus, quàm in unius diei infan-
tulo parentum & membra, &
lineamenta singula clarè cer-
nuntur.

CAP.

CAP. XXVI.

*Magnes Magnetem congruè juxta se
positum juvat, incongruè ledit.
Idem accidit in hominum commer-
cijs tam bonis, quàm malis.*

SI mille filices in unum cu-
mulum coacervaveris, nihil
ominino vel damni, vel com-
modi capiet alter ab altero filix
filice: diversa longè Magnetum
ratio est, quorum unum si jux-
ta alterum locaveris, vel si plu-
res promiscuè in unum acervũ
conjeceris, vel detrimenti, & vi-
cij aliquid, vel virtutis & emo-
menti haurit, necesse est, vi-
nus à vicino.

Si enim juxta leges Magneti-
s, & in terminis naturæ suæ

I

congru-

congruis convenient, ita ut *Australe* punctum juxta alterius *Septentrionale* disponatur, attrahetur, recreabitur, & corroborabitur imbecillis à robusto; si contrarijs, & incongruis, fugabitur, & infirmabitur. Simile quid in hominum amicitijs, & societatibus obtingit; ubi bonum semper aliquid ob vicinum bonum, & mali ob malum accidit. Corrumpunt enim bonos mores prava commercia; corrumpunt, & confirmant bona: vitia aliquid scelerati affricant, virtutis aliquid infundunt prolixi & studiosi. *Ægyptios* et *Israelitas* in deserto iter facientes medius intercessit nubecula columnæ in formā, cujus posterius lat

nigrum, & caliginosum seque-
bantur *Ægyptij*; antèrius verò
lucidum, & candidum aspicie-
bant *Israelitæ*. Quicquid in no-
bis maculosi est, & vituperio
digni, id imitantur, qui filij sunt
tenebarum; splendidi quicquid,
& laude digni, id ij, qui lucis
filij, & qui spiritu Dei aguntur.

Quare non modò cavendum
nobis est, quibuscum versamur,
sed quibus legibus, & conditi-
onibus non sine magno cum
delectu, & accuratâ circumspè-
ctione; nisi morum corrupte-
lam inde pati velimus pernici-
osam.

CAP. XXVIII.

Vt Polis Magneticis in diversis regionibus, sic viris bonis & malis in diversis sæculis suum regnum est.

TAntū polis Magneticis quantum manibus dextræ et sinistræ interest: in diversis enim telluris regionibus, divisum sortiuntur imperium. In *Borealibus* enim mundi partibus discriminē termini *Borealis* manifestum est, quod majorem ferri obelum attollit, quam potest in iisdem *Australis* ejusdem polus.

Prævalet in hoc mundo caro spiritui; corpus hîc animam degravat; Dominantur in hoc sæculo filij *Belial*: assignatur enim cuique a Deo suus locus, suum tempus, suum regnum.

CAP. XXIX.

*Eodem modo Christus aream suam,
quo mensas aurifabri, accuratè
purgat.*

ADmirabili artificio mensas
suas purgant aurifabri, in
quibus ferrei pulvisculi passim
cū aureis miscentur, qui à limis,
et malleis inter poliendum deci-
dunt; *Magnetem* enim robustum
manu super mensam ad digiti
distantiam circumgestant, qui
ferri ramusculos ab aureis accu-
ratè sine damno ullo segregat,
dum aureis præteritis, et relictis
ferreos arripit; Eodem planè
modo suam aream in illo die
perpurgabit Dominus. Cū e-
nim duo simul in eodem lecto

fuerint, accipietur unus, relinquetur alter: cùm duo simul in eodem pistrino molentes, assumetur unus, relinquetur alter: novit enim Dominus, qui sunt sui, & hædos ab ovibus distinguet, paleam à tritico ventilabit. Neque magis mirum, aut arduum nobis videri debet, quòd singula defunctorum membra, et particulae proprium suum corpus repetant, quàm, quòd apiculae singulae suas in alveari cellas, & agnificuli singuli suas in grege matres distinctè agnoscant, ferrique singula rament *Magnetem* versus advolent.

CAP. XXX.

Et Magnes & Christus unà cum virtute gravitatem suis impertiunt.

NEque pigeat nos hoc obiter anotare, quod unum supra-notatis virtutibus, ferro etiam ponderositatē quamdam indat, & infundat *Magnes*. acūs enim terminus ille, qui actus, & excitus est, intacto aperte præponderat, & terram versus fertur. Neq; aliter Christus gratijs illis, quibus suos impertit, gravitatem superaddit, quæ certè animæ humanæ, non minus, quàm navi saburra, utilis est, & necessaria. Gravitas autem etsi inter virtutes à Philosophis non numeretur; est tamen

eorum omnium & ornamen-
tum, et munimentum. Est autē
vir gravis is, qui propositi sui
tenax, instituto suo (ut basi sta-
tua) innititur, & semper eidem
insistit: nec (ut leviculi, & va-
ni) quavis aurā populari, vel
novā quavis doctrinā, & exem-
plo circumfertur, & in novas
formas mutatur.

C A P. XXXI.

*Magnes à celestibus polis telluris a-
more deviat, ut & nos à veritate
divinā hominum authoritate moti
deflectimus.*

V Bicumque gentium libere
& nativo motu fruitur
Magnes, rectā ibi polos utrosq;
tam

tam *Borealem*, quàm *Australem*
 respicit, nec à vero meridiano
 quicquam discedit: contingit
 autem multis in terræ, marisq;
 locis, ut in punctum aliquod
 Horizontis vero Meridiano fi-
 nitimum, & à punctis polari-
 bus, in punctum ad ortum, &
 occasum gradibus quibusdam
 diversum deflectat, & deviet;
 quæ anomalia nautis variatio
 dicitur. Oritur autem, & causa-
 tur à magnis, altis, & robustis
 terræ continentibus, ad quas
Magnes inclinat, dum ad matris
 suæ telluris partes eminentes se
 convertit, & polos cælestes ob
 earum amorem deserit. Quæ
 variatio molestissimā parit nau-
 tis incertitudinem, non ei dis-
 similem,

simile, quæ pastoribus & gregi
 Christiano accidit in *Theologiæ*
 controversijs discutiendis, et di-
 judicandis. In quibus quamdiu
 scripturæ regulam observant,
 nec ab immoto Prophetarum
 & Apostolorum fundamento,
 canonéq; infallibili dimoven-
 tur, veritatem tamdiu et unita-
 tem in pace ecclesiæ retinent.
 Quã primùm vero in partium
 studia scinduntur, et huic, vel illi
 virorum doctorum, auctoritate
 et scientiâ pollentium, cætui, et
 sectæ se adjungunt, eorū suffra-
 gijs et sententijs plus tribuunt,
 quàm indubitatis Dei oraculis.
 Hinc tot in Ecclesia schismata,
 hæreses, & bella plùs quàm civi-
 lia. Quibus malis nullum aliud

reme-

remedium excogitari potest, aut
 optari melius, quàm ut Christi
 vocem in scripturis loquentem,
 veram, & vivam fidei, & vitæ,
 morum, & doctrinæ normam,
 & dubiorum omnium judicem
 supremum admitterent: secun-
 dum quam regulam incedentes,
 Pax erit super Israelem Dei.

C A P. XXXII.

*Hallucinantur homines in lapidum, et
 rerum estimatione; dum non ex v-
 su, sed ex specie pretium ijs im-
 ponant.*

SI vera sint illa, quæ de rerum
 censu sensit Romanus ille
 Cenfor, Assen contra charum
 esse, quod humano generi non
 profit; vile esse, quicquid est in-
 utile;

utile, & pretij nullius, quod nul-
 lius usûs, tum certè summæ va-
 nitatis rei sint illi, & iniqui rerû
 æstimatores, qui patrimoniorû,
 & amplarum possessionum ja-
 cturâ gemmas et lapides pretio-
 sos sibi comparant, qui nihil ijs
 solidi emolumenti conferunt,
 nihil ijs prodesse possunt, nisi ad
 splendorem superfluum, & cul-
 tum externû, unde nec corpori,
 nec animæ quicquam accedit
 commodi, cùm interim *Magne-*
tem flocci faciunt, et teruntij æ-
 stiment tot virtutibus insigni-
 tum, tot usibus, à natura desti-
 natum, & tot necessitatibus hu-
 manis inservientem. *Raymundo*
 verò si fidem adhibeamus, Dei
 solius est, qui ad intra crescere
 non

non potest, quique interno aug-
 mento, & complemento non
 indigeat; æstimationem in ho-
 minum cordibus, nomen, et be-
 nedictionem in linguis eorum;
 honorem denique, & gloriam
 ad extra quærere: hominem
 autem, qui internâ perfectione,
 & bonorû realium incremento
 solummodo egeat, quo magis
 honorem quærat eum, qui in
 aliorum pectoribus situs est; eò
 magis vanitatem, inanitatem, et
 vacuitatem persequi; eoque mi-
 seriores, pauperiores, & a so-
 lidâ perfectione, & beatitudine
 remotiores esse. Quæ si ad ve-
 ritatis amussim examinentur,
 etsi nimis rigida, & Cynicum,
 vel Stoicum rigorem sapere vi-
 dean-

deantur (licet enim & hominibus à Deo concessum est, ea, quæ ad ornatum spectant, moderatè quærere) tantam tamen, & tam ingentem pecuniæ vim in ijs comparandis profundere, tam immensum ijs pretij excessum imponere, spretis & contemptis ijs, quæ majori sunt usus, & pluribus dotibus ditata, non video, quin extremæ sit stultitiæ, ne dicam dementiæ.

CAP. XXXIII.

De emulatione Magneticâ, & Christianâ.

NUquam in vegetativis aut sensitivis, vix in ratione præditis tam aperta vel concordia,

vel

vel discordia ; nusquam tam a-
 cris, & ἀπὸ τοῦ αἰμοῦ ἐμύλησις æmulatio, quàm
 in *Magneticis*, quæ polare pun-
 ctum tam avidè appetunt, eòq;
 solo in solidum frui, rivalium
 in morem, ambiunt, ut ejus
 gratiâ miras inter sese & amici-
 tias, & inimicitias exerceant.
 Si enim duo fila ferrea oblon-
 ga, & acuta telluris aut terrellæ
 polis superimpendas, statim in
 imis suis terminis concurrunt,
 & concordant; in summis invi-
 cem sese fugiunt, & fugant; si
 brevia, et obtusa fuerint, in imis
 averfantur sese mutuò, in sum-
 mis osculantur, et amplexantur.
 Simile contentionis pomum est
 avaris lucellum, ob quod figu-
 lus figulum odit; lascivis pro-
 stibulum,

stibulum, ob quod mutuis sese
vulneribus confodiunt *ἀλάστορες*;

Ambitiosis primatus, & prin-
cipum favor, ob quem dolis, &
venenis certant aulici: Chri-

stiani verò, Christo ut fruantur,
Christo ut serviant, et placeant,
in hoc omnem suam *φιλοτιμίαν, φι-*
λανδορίαν, & φιλαργυρίαν consumunt.

Accepto de Christi resurrectio-
ne nuntio cursu inter se con-
tendunt, et simul excurrunt *Pe-*
trus et Johannes: antevertit au-
tem *Petrum*, et prior ad monu-
mentum venit dilectus ille dis-
cipulus, qui nomine suo mode-
stè celato historiam æmulatio-
nis hujus descripsit. Similis
παροξυσμός similè fortasse ob cau-
sam *Paulo cum Barnaba* inter-
cessit

celsit. — Ἀγαθὴ δ' ἔστι ἡ δὲ βροτοῖσι. *Ja-*
cobus ut benedictionem & pri-
 mogenituram *Esauo* præriperet,
 eum arte suâ & ope maternâ
 supplantavit.

C A P. XXXIV.

Pugnant inter sese contrarij Magnetis
termini, non secus quàm caro et spi-
ritus, & mutuò sese è subjectis suis
expellunt.

SEptentrionali *Magnetis* ter-
 mino si quis cultellum affri-
 cuerit, virtutē inde *Magneticam*
 imbibit, quâ ferrum & attrahit,
 & elevat; eundem si contrario
 & *Australi* apposuerit, virtute
 priùs aquisitâ spoliatur, et verti-
 gine afficitur, ita ut ferrum, nec

attrahat, nec eleuet cultellus. I-
 dem accidit ijs, qui eorum vitia
 imitantur, quorum mores ad-
 mirantur. Idem etiam ijs, qui
 postquam concionem in Eccle-
 siâ attentè audiêrunt, preces ar-
 dentè effuderint, bonos inde
 motus aliquos, & intentiones
 concipientes, priorem vitæ cur-
 sum mutare, ad frugem redire
 instituunt; in impiorum con-
 sortium incidentes, in lupanar,
 aut popinam ingredientes, mox
 ut canes ad vomitum, ut sues ad
 volutabrum revertuntur. Per-
 inde ac si quis cibo salubri ac-
 cepto venenum continuò bibat,
 aut cicutam comedat, vel in bal-
 neo lotus in cœno se volutet.
 Quorum exitus initio deterior

in spiritu incipientes in carne
definunt. Aufert enim ijs ma-
lignus ille verbi semen salutare,
quod nunquam in ijs radices
altas egerat; & virus suum leta-
le infundit, quo reddit eos ad
omne bonum opus ineptos, &
reprobos.

C A P. XXXV.

*Quod acus inter duos Magnetes, id
inter duas opiniones fluctuans.*

Circumcellionibus illis, qui
artem præstigiatoriam ex-
ercent, qui que ludos jocularis,
& spectacula venalia populo
exhibent, familiare est acum
interream in lebetæ fluctuantem
inter duos Magnetes, quos

manibus abditos circumgestat;
 disponere; ut incerta inter u-
 trumque discurrat, nunc hunc
 attrahentem, nunc illum retra-
 hentem insequatur, ad neutrum
 appellat, neutri adhæreat. Simi-
 les sibi ludos, similia mundo
 spectacula edit diabolus, dum
 viros illos, quos Apostolus

Cypr. Ep. Μύχης appellat, *Cyprianus* anci-
 pites palpatores temporum, in
 levitate tantum constantes, mo-
 lendini instar quovis doctrinæ
 vento circumagitat; quales olim
Ecebolius, nuper *Spalatenfis*, a-
 lijq; quorum nominibus par-
 co; qui inter cælum, terramque
 penduli, inter Deum, & *Baalem*
 claudicantes, nunc Deo, nunc
Mammoni serviunt, nunc præ-
 sens

sens, nunc futurum seculum amplectuntur, nec Deo, nec hominibus accepti; quos *Carpen-terius* cani famelico assimilat inter duos lepores, vel inter duo convivia nunc hâc, nunc illâc cursitanti, neutrum asequenti.

C A P. XXXVI.

Ejusdem amoris tam in Christo, quàm in Magnete contrarij effectus.

MAgnes ex humilitate & amore totus componitur, merum amorē spirat, fellis omnis expers, ad usum, & commodum humani generis creatus, nulli damnum, nulli detrimentum afferens; quòd si quã-

dò ferrum à se fugare, & repellere videtur, nullâ id superbiâ facit, nullo odio inductus, sed eo tantum fine abigit, ut melius affectum, & terminis congruis dispositum per ambages quasdam ad se revocet, & reducat. Non secus quàm Dominus noster, qui totus, & solus bonus; totus, quantuscunque, Amor, & Bonitas, in salutem humani generis natus, omnes ad se allexit, neminem ad se venientem foras abjecit. *Canaa* nitidi repulsam dedit, ut canem increpavit, non alio animo, quàm ut enixiùs ei supplicaret, ardentius advolaret; & arctiùs adhæreret; eoque suos animo redarguit, ne puniat; mina.

mīnatur, ne feriat; iudicat in
hoc seculo, ne condemnet in
altero.

C A P. XXXVII.

*Eadem ratio est animæ regeneritæ, quæ
acus Magnetica; irregenitæque,
ferrea.*

ACUS merè ferrea, et à Mag-
nete intacta, omnes mundi
plagas æqualitè respicit, æqua-
litè in omnibus, prout accidit,
acquiescit. Quòd si polos ali-
quando respexerit, eosq; versum
acquieverit, fortuitò id fit, & ex
mero casu, nullo vel naturæ in-
stinctu, vel proprio momento.
Tacta verò et à Magnete semel
imprægnata semper et solum.

modò polos versum tendit. Nec
 aliorum, nisi telluris amore vi-
 cta, vel externâ vi coacta, defle-
 ctit. Haud aliter Anima purè
 naturalis et irrogenita, ad malos
 & peccaminosos actus prona
 semper et proclivis est. Quòd si
 forte opus aliquod materialitèr
 bonum egerit; nullo id ex pro-
 posito, nedum ex habitu facit :
 sed fortè (ut dici solet) fortunâ, et
 cæco impetu, quali visûs et artis
 expers corvum aut metam jacu-
 lo ferit. Eadem inspirata, à Deo
 docta & acta, actus suos omnes
 secundum virtutis præcepta, &
 verbi divini canonem, ad Dei
 gloriam constantèr dirigit. A
 quo scopo si per infirmitatem,
 fortis alicujus tentationis vi,
 ab-

aberraverit, fit id omninò præter intentionem & contra voluntatis institutum: Vnde est quòd carnalium & merè civilium opera, licet extrinsecùs splendida & speciosa, parùm Deo grata sunt: Sanctorum autem licèt imperfecta & maculosa, non veniam modò, sed et gratiam, Christi causâ, in oculis ejus inveniunt, potiùs quàm merentur; qui opera eorum non tam actibus quàm finibus pensare solitus est.

C A P.

CAP. XXXVIII.

*De Magnetum & Christianorum
tam vilitate quàm raritate : deq;
locis eorum natalibus.*

Magnetum ubique magna
est hodiè copia, ita ut con-
temptum pepererit nimia eo-
rum familiaritas, apud vulgus,
cui nihil pretiosum nisi quod
rarum. Nulla ferè regio, nulla
ferri fodina, in quâ non reperi-
antur Magnetes; Magnetes sci-
licet vulgares, notæ nullius,
nullarum virium: eximij, no-
biles, et robusti perpauçissimi.
Hominum ubiq; abundè satis;
Heroum, doctorum, et sapien-
tum parùm. Christianorum
nomine et titulo tenus, vilis est
annonæ

annona ; verè autem fidelium
et qui titulo tanto dignos se
præstent , Magna ubiq; caritas
et raritas.

De loco & regione si quis
inquirat in quâ Magnetes ge-
nerosissimi nascantur ; Tulit o-
lim celeberrimos *Magnesia* , cui
nomen suum acceptum refe-
runt , ubi vel nulli vel steriles
hodiè reperiuntur. Vulgares ex
Elbâ , et *Norvegiâ* ; validissimi
è *Bengalâ* , *Chinâ* , et ex locis ca-
lidioribus ad nos advehuntur.
Certissimum autem est , nullam
certam gentem aut terram esse,
quæ hoc privilegio perpetuò
gaudeat : Verùm prout Naturæ
collibitum est , nunc hanc , nunc
illam , hac sorte beare. Non se-
cùs

cùs quàm olim in *Antiochiâ*,
nomen & sedem primi sortiti
sunt Christiani; in *Beræâ*, no-
bilissimi. Nuper *Anglia* tam
Sanctorum quàm Doctorum
insula feracissima cluit, & ma-
ter fœlicissima: Non aliâ tamen
lege quàm ut Deo liberum sit,
nunc istam, nunc illam Ecclesi-
am hac insigni prærogativâ co-
honestare.

CAP. XXXIX.

*Causas rerum abditarum incassum,
subtilitèr, & inutilitèr; effectus
& usus faciliùs & feliciùs ex-
quirimus; tam Theologi, quàm
Philosophi.*

DE causis & rationibus mi-
rorum & mysticorum
Magnetis

Magnetis effectuum, quòd nul-
 lam hactenus in medium pro-
 tulerim sententiam, si quis rati-
 onem exigat; in causâ sciat esse,
 quòd certam & determinatam
 rationem eorum assignare, *Boe-*
tio, alijsque, non modò difficili-
 mum, sed & impossibile pror-
 sus videtur. Multa in sinu &
 gremio Majestatis suæ latere
 voluit natura, quæ mentis hu-
 manæ rationem consequi no-
 luit; quæ miranda, potiùs
 quàm rimanda reliquit. Non
 desunt tamen qui tractionis
 Magneticæ *συμμετρίαν*, i. e. affini- *Clemens.*
 tatem quandam cum ferro, ra-
 tionem satis claram & suffici-
 entem autumant. Alij *ἀσώματα*
πνευματώδεις, incorporeos & spiri- *Plutarch.*
tuales

tuales quasdam evaporationes
et effluxus ut causam designant.

Confugiunt plerique ad com-
mune Philosophorum asylum,

Galenus. α' συναρν ἐν τῇ φύσει, ἡ e. occultam quali-
tatem à spiritu lapidifico *Mag-*
neti ingenitam. Verùm nos in
causis rerum, non ut noctuæ
lippimus solùm, sed ut talpæ
prorsus cæcutimus; in ijsque
subtilitèr indagandis operam
& oleum perdimus, frustrâque
ingeniorû lacertos delassamus.
Quanto infructuosius & inau-
spiciatius in altissimis, tam ele-
ctionis divinæ, quàm vocatio-
nis humanæ, causis investigan-
dis et reddendis, horas et ope-
ras suas locarunt Scholastici;
dum vel fidei, vel operum præ-
visionem

visionem, vel aliud omnino a-
 liquid extra Deum, decreti di-
 vini, aut discriminationis hu-
 manæ, rationem excogitant.
 Reservanda et relinquenda sunt
 Deo imperij sui arcana, qui su-
 os haud impunè patitur in se-
 cretorum suorum arcam curio-
 sius introspicere. Superbiam et
 tultitiam hanc luerunt olim
Bethshemita ^{Βα'δος} & abyssus
 quædam est immensurabilis &
 impenetrabilis. Mysteria quæ-
 dam Dei sunt ^{ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνόρητα}
 quæ si nobis revelasset; essent
 fortassis ^{ἀρρήτα καὶ ἀνόρητα}, minimè
 propalanda & promulganda.
 Meliori cum laude, majori cum
 utilitate ingeniorum suorum
 nervos, in ijs quæ ad praxin &
usum

usum vitæ humanæ, quæque ad
electionem & vocationem no-
stram confirmandam pertinēt,
impensius & intensius exerce-
rent. In arborem frugiferam si
quis incidit nec terram defodit,
nec radices denudat, sed fructus
oculis hiantibus intuetur, &
manibus avidis decerpit. *Ada-*
mo & soboli ejus cessisset in per-
niciem minùs, & magis in sa-
lutem, si arboris vitæ fructus
comedisset, arboris scientiæ po-
ma non omninò degustasset.

CAP.

CAP. XL.

De mendacijs & abusibus, quibus & Magnetes, & res, & viri magni sunt obnoxij.

HActenus in varijs & præclaris Magnetis usibus recensendis immoratus sum; paucis deinceps abusus ejus perstringam, necnon fabulas, quæ per ora virum volitantes fidem aliquam apud vulgus credulum nactæ sunt. Qualis illa imprimis est de arcâ *Mahometis* ferreâ in aëre pensili, in sacello *Magnetibus* camerato; quod falsum esse constanter affirmant, qui *Mecham* usque peregrinantur. Quam ex affini fabellâ natam auguror, quam refert *Plinius*

de architecto *Dinocrate*, qui
templum *Arsinoes Alexandriae*
Magnetibus concamerare in-
choaverat, ut ejus simulachrum
in aëre pendere videretur: in-
tercessit autem mors & ejus, &
Ptolomæi, qui id sorori suæ jus-
serat fieri. Cujus farinae sunt il-
la commenta *Serapionis*, seras
eum, & clavaturas aperire, na-
ves in medio cursu sistere, cla-
vos ex ijs extrahere: necnon il-
lud *Arnoldi* de villâ novâ, *Dæ-*
mones eum fugare; illud insuper
Marvodaï Galli philtum esse
amoris optimum, & uxores
maritis, maritos uxoribus re-
conciliari; cui auctarium hoc
addit commentator ejus *Piëto-*
rius, gratos principibus & elo-
quente

quentes eum facere possessores
 suos. *Agyrtis* autem, & medi-
 castris solenne est, virtutum, &
 effectorum ejus prętextu fidem,
 & æstimationem emplastro illi
 emendicare, quod *Armarium*,
sympatheticũ, & *stellatum* vo-
 cant, vulgò *Weapon-salve*. Fabu-
 rum etiam nobile par effinxit
Famianus Strada omnium sty-
 lorum vir, ingenij, & styli (cre-
 do) exercendi gratiã : quas, quia
 lepidæ, breves, & facetæ sunt,
 non pigebit integras describe-
 re. Quarum prima est ad *Lu-*
cretiani carminis legem de novã
 epistolas ad amicos scribendi
 ratione expeditissimã, sine ta-
 bellarijs, & tabellis, sola *Magne-*
tis ope, hunc in modum.

L z

Magneſt

Magnesi genus est lapidis mirabile, cui si
 Corpora ferri plura, stilosve admo-veris, inde
 Nō modō vim, motūq; trahunt, quo semper ad ur-
 Quæ lucet vicina polo, se vertere tentent: (sam,
 Verū etiam mirā inter se ratione, modoque,
 Quotquot eum lapidem tetigere styli, simul omnes
 Conspirare situm, motumq; videbis in unum.
 Vt si fortē ex his aliquis Romæ moveatur
 Alter ad hunc motum, quamvis sit dissitus, longē,
 Arcano se naturæ fœdere vertat.

Ergo age, si quid scire voles, qui distat, amicū
 Ad quem nulla accedere possit epistola; sumes
 Planū orbem, patulumq; notas elementaq; prima
 Ordine, quo discunt pueri, describe per oras
 Extremas orbis, medioq; repone jacentem,
 Qui tetigit Magneta, stylum; ut versatilis inde
 Litterulam quamcunque velis, contingere possit.
 Hujus ad exemplum simili fabricaveris orbem
 Margine descriptum, munitumq; indice ferri,
 Ferri, quod motum Magnete accepit ab illo.
 Hunc orbem discessurus sibi portet amicus,
 Conveniatq; prius, quo tempore, quēisve diebus
 Exploret, stylus an trepidet, quidve indice signet.
 His ita compositis, si clām cupis alloqui amicum
 Quem procul à tete terræ distinet ora;
 Orbi adjuuge manum, ferrum versatile tracta,

Hic disposta vides elementa in margine toto;
 Quis opus est ad verba notis, huc dirige ferrum,
 Litterulasq; modò hanc, modò et illā cuspide tange,
 Dum ferrum per eas iteramq; iterumq; rotando
 Componas singillatim sensa omnia mentis.
 Mira fides, longè qui distat, cernit amicus
 Nullius impulsu trepidare volubile ferrum,
 Nunc huc, nunc illuc discurrere: conscius haret,
 Observatque styli ductum, sequiturq; legendo
 Hinc, atq; hinc elementa, quibus in verba coactis,
 Quid sit opus sentit, ferroq; interprete discit.
 Quinetiam cum stare stylum videt ipse vicissim
 Si quæ respondenda putet, simili ratione
 Litterulis variè tactis rescribit amico.
 O utinam hac ratio scribendi prodeat usu;
 Cautior, & citior properaret Epistola, nullas
 Latronum verita insidias, flaviosq; morantes.
 Ipse suis Princeps manibus sibi conficeret rem,
 Nos soboles scribarum emerfi ex equore nigro.

Hanc sequitur altera de Chryso Magnete
 non ferrum, sed aurum trahente ad linguā,
 & mentem Ovidianam ficta & scripta.

Fortè mihi puero putei super ore sedenti
 Annulus exciderat, nec erat spes ulla legendi.
 Cum pater è filo lapidem demittit in undas

Predatorem auri; subitoq; excitus ab imo
 Annulus accurrit fundo, lapidique coherens,
 Tanq. am hamo piscis, summas effertur in auras.
 Talia mirantem pater occupat : accipe causam,
 Nate, ait, & lapidem (non longa est fabula) nosce.
 Deucalion, & Pyrrha (genus mortale duobus
 In quibus omne fuit, quondā et duo turba fuerunt)
 Ut reparent populos, sua post vestigia iussos
 Projiciunt lapides : lapides, ceu semina frugum,
 Mollescunt, inq; ossa virū mutantur, & ora.
 Quanquā homines aliqui nondū digesta vidēt
 Effigies, & adhuc retinent de marmore multum,
 Duritiaq; docent, quā sint ab origine nati.
 Iam nova crescebat soboles, & cura traherat
 In diversa animos : nam prout cecidēre per undas,
 Aut per agros lapides, aut, per spelaea ferarum
 Aut propter mentes ferriq; auriq; feraces;
 Sic genium traxere loci : venatibus ille
 Indulget, terram colit hic, illi aquora sulcant.
 Hi ferri venas, aurumq; per omnia querunt,
 Et sceleris querunt, mortisq; per omnia causas.
 Tunc verò hæc oculis invitamenta maiorum
 Abduxit Natura parens & in intima terræ
 Viscera contraxit, Manesq; removit ad imos.
 Sed tamen huc quoq; descendit furiosa cupido,
 Abdita rimatur, terramq; eviscerat omnem :

Scilicet

Scilicet indignata homini Natura, quis ultra
 Finis erit, dixit? tellus exhausta metallis
 Antè gemet, quàm dira fames saturata quiescat.
 Dum loquitur, mentem Magnesia vertit in arva,
 Et puduit vertisse; videt molimine longo
 Instantes operi, defossiꝫ ultima mundi
 Scrutantes arcana, & opes (sua damna) petentes:
 O PRONA in terram, clamat, perituraꝫ turba,
 Quodꝫ sibi fodit prope Tartara, digna sepulchro,
 Dixit, et irato tremefecit numine terram,
 Oppressitꝫ viros, & glebæ immiscuit artus
 Quã malè tractabant per aperta pericula glebam.
 Quin flamma è Stygijs, ut erat vicina, cavernis
 Illam membrorum, terræꝫ sine ordine massam
 Fumida corripuit, coctamꝫ in saxa coegit:
 Vnde color, species et adhuc semiusta remansit.
 Nec tantum color; at vivos quæ torserat olim
 Magnetes, etiam lapides sensuꝫ carentes
 Tangit avaritia: utꝫ aurum ferrumve legentes
 Oppressit fatum; sic ipsa cadavera prædam
 Quæꝫ suã agnoscunt, geminaꝫ cupidine fervet,
 Et trahit hic ferrum Magnes, ille attrahit aurũ.
 Tunc ego ad hæc patris ridens miracula, sanè
 Quàm metuo, dixi, quãdo aurum poscimus omnes,
 Ne genus humanum saxa in Magnesia migret.
 Sic me fabellis pater oblectare solebat.

Hæc & similia figmenta, ut falsi plerunque rumores, ab aliquo quod verum aut verisimile est, originem suam habent à quo nascuntur, & fundamentum quo nituntur.

Fieri enim posse me docuit experientia, ut ope *Magnetis* & instrumenti ad id aptati, amicus cum amico in cubiculo proximo trans crassum murum (puta bipedalem) colloquatur, animi sui sententiam impertiat, & ad quæsitæ respondeat. Quod hætenùs vel inauditum vel incredibile visum est. Ut autem quis cum amico absente, in locis tam dissitis, & extra *Magneticæ* activitatis sphæram posito, sermones per acum sympatheti-
cam

cam quasi per epistolam misceat, fabula est & impostura.

*Quod autem Magneti, id rebus,
& viris omnibus virtute
magnis, & claris, fatale, &
solenne est, ut multis & abu-
sibus, & mendacijs pateant,
& sordidentur.*

nota.

Ecquid enim uspiam, aut
unquam extitit, quod ad præ-
claros usus natura destinavit,
quod non idem ad abusus ne-
fandos pervertit, aut *Dæmonum*
fraus, aut hominum impostura?
Ecquis vir unquam operibus,
aut miraculis illustris fuit, de
quo veri, & miri aliquid pro-
diderint historiæ, cui non ab-
surda, & falsa plurima affinxerint

rint fabulæ? Sanctorum vitæ,
& aurea (quam vocant) Legenda, quid aliud sunt, quàm mendaciorum farragines, ab hominibus æneæ frontis, & plumbei cerebri conflicte, et conscriptæ?

*Gregor.
Myserum.*

De Gregorio Thaumaturgo, alijsque ejus generis viris ob miraculorum virtutem venerandis, multa vera scripsisse * contemporeneos, & classicios authores, facile adducor, ut credam: omnibus autem ut fidem adhibeam, quæ subsequentiū ætatum Monachi attexuerint, nunquam in animum inducam meum. Quare prudentis erit, neq; veris ob falsorum mixturam fidem denegare, neque temerè falsis verorum in gratiam credere;

dere; sed, cribri in morem, gravia, & solida retinere, vana, & levia reijcere.

C A P. XLI.

Non minor retinendi, quam attrahendi in Christo & Magnete vis & facultas.

MAgnes non modò lenocinijs invincibilibus ferrum ad se suaviter allicit, sed & allectum insolubilibus catenis fortiter eò usque retinet, donec vi manuum ab eo divellitur. In aurifabrorum officinis anchoras ferreas totos menses, & annos ad *Magnetem* appensas videre est. Quinetiam hoc supposito, quòd tam robustus dari posset

posset *Magnes*, ut nihil à viribus
 externis pati possit ; sequeretur
 inde in æternum *Magneti* adhe-
 suras. Ad eundem planè mo-
 dum in voluntatibus nostris o-
 peratur is, qui lapis noster est an-
 gularis et auxiliaris ; cuius gra-
 tiâ (ut sæpe *Augustinus*) nescio,
 quo modo facit, ne respuatur ;
 quique eum infundit in animos
 electorum, sui & amorem, &
 timorem, eam deniq; *εὐλαβειαν*,
 ut nolint unquam ab eo recede-
 re ; semperque caveant, ne quan-
 do sit in ijs cor incredulum, ut à
 Deo vivo deficient. Remanet,
 non diffitemur, in electis, et re-
 genitis, non potentia modò, sed
 & pronitas, & proclivitas to-
 talitèr, & finalitèr à Deo apos-
 tatandi :

Eben Ezer
1 Sam. 7.
12.

Hebr. 3. 12.

tatandi : sed fidelis est is, qui *1 Thes. 5.*
 nos vocavit, qui totum spiri-
 tum, & corpus conservat, ad
 gloriosum suum adventum, à
 quo comprehendimur, potius
 quàm comprehendimus. Super
 petram hanc fundatos Magne-
 ticam, nulli aut imbres, aut
 venti conquassabunt, nemo e-
 os è manu ejus rapiet; ni-
 hil sive præsens, sive futurum,
 eos à charitate ejus separabit.
 Cæterùm ei, qui potis est con-
 servare suos à lapsu immunes,
 & statuere nos in conspectu e-
 jus inculpato cum exultatione:
 Soli sapienti Deo gloria, robur,
 & potestas in æternum.

A M E N.

CAP. XLII.

Precatiuncula ad Rythmi Bēnar-
dini Genium & Formam.

Magne Magnes, me dignare
Ad te totum inclinare;

Fac cor meum anhelare,

Ut se possit applicare

Devoto tibi pectore.

Canem vilem allatrantem,

Ovem perditam balantem,

Cervum fessum anhelantem,

Servum tardum & cunctantem

Potenter ad te pertrahere.

Sic me trahas, ut te sequar;

Sic convertas, ut convertar;

Cordi meo Te conjungas,

Ungas illud, & compungas

Spiritus tui flamine.

Per

Per medullam cordis mei
 Peccatoris, atq; rei
 Sic vis Tua tramittatur,
 Ut cor totum constringatur
 Amoris tui Vinculis.

Da cor cordi similari,
 Da cor cordi sociari,
 Da cor durum perforari,
 Da cor ferreum sauciari
 Amoris tui Vulnere.

Meum posse, velle, scire
 Totum tibi fac servire,
 Vehementer esurire,
 Et ardenter Te sitire
 Fac cor meum aridum.

Rosa Sharon aperire,
 Cujus odor fragrat mirè,
 Nares meas fac sentire,

Illas

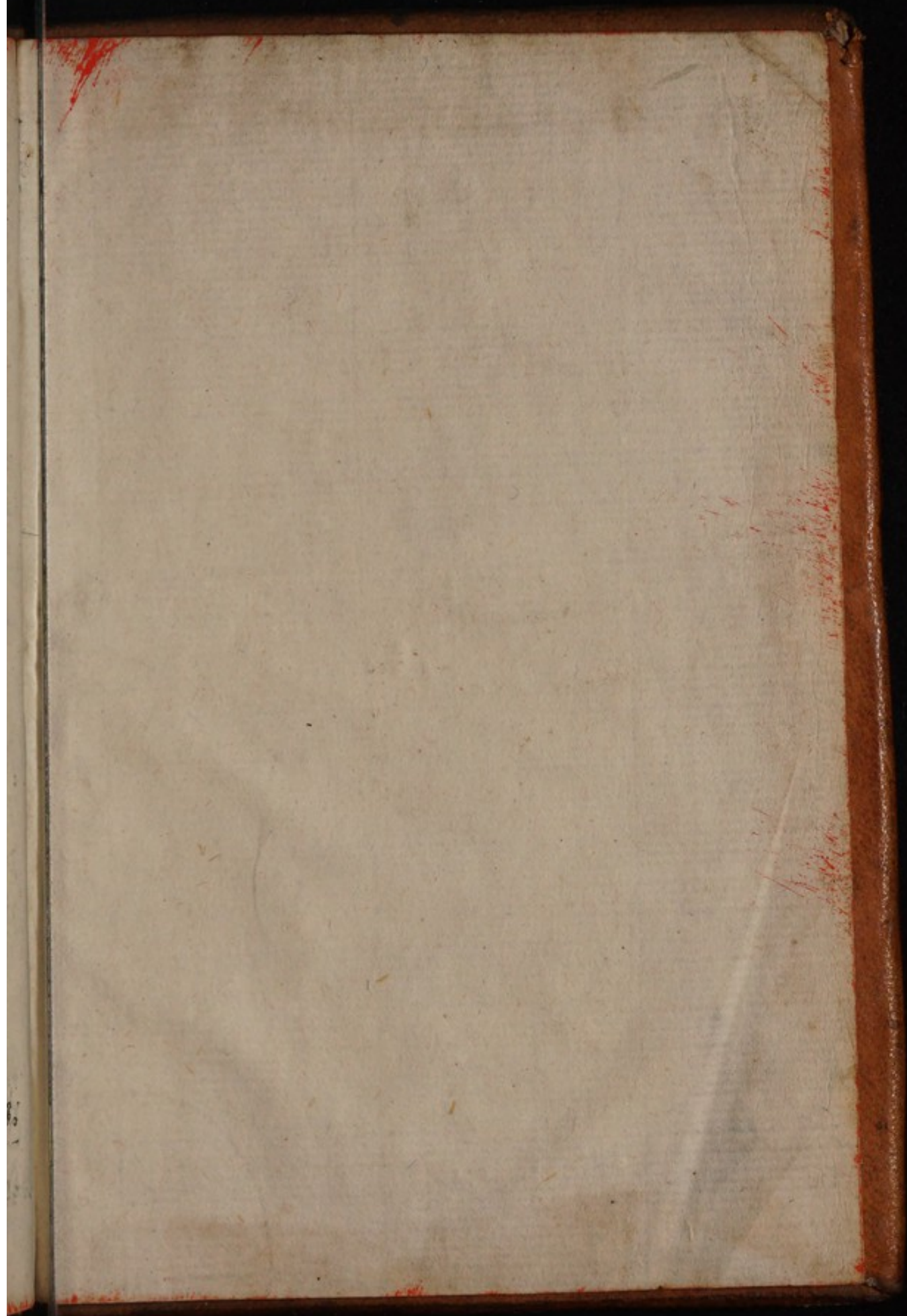
*Illas illum fac haurire
Præ cunctis suavitatibus.*

*Mannab dulce, Mel sincerum,
Vinum suave, Nectar merum,
In quo nihil est amarum,
Esto mihi tu per-charum
Præ omnibus delicijs.*

*Ecce, tibi appropinquo,
Parce mihi, si delinquo.
Ecce, curro ad Te sponte,
Verecundâ tamen fronte
Ne, me, quæso, rejice.*

*Præbe mihi Te benignum,
Ne repellas me indignum.
Totum ad Te cor impelle.
Totum imple meum velle,
Ut Te nunquam deseram.*

FINIS.

Illud mihi fac bene

Præcavit fuit tibi

Stomachum dulce, Mel Sacrum

Præcavit, Nec Nectar merum

In quo nihil est amarum

Esto mihi tu per charum

Præ omnibus delicijs

Ecce sum, propiusque

Parce mihi, si desinquo

Ecce, curro ad Te sponte

Ut veni ad tuam frontem

Idcirco, quæ est, mea

Propter, ut Te congruam

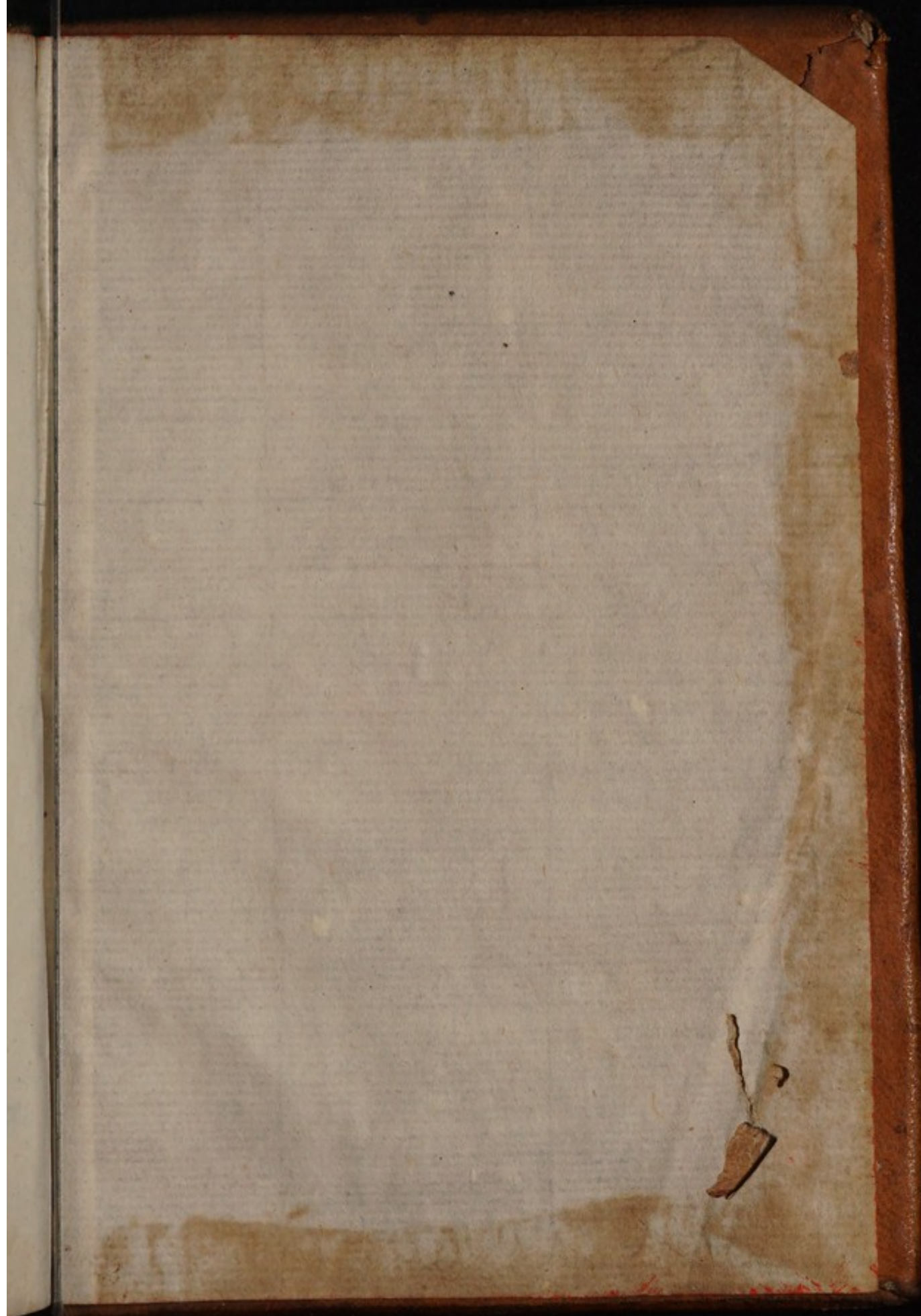
Ne repulsi me indignam

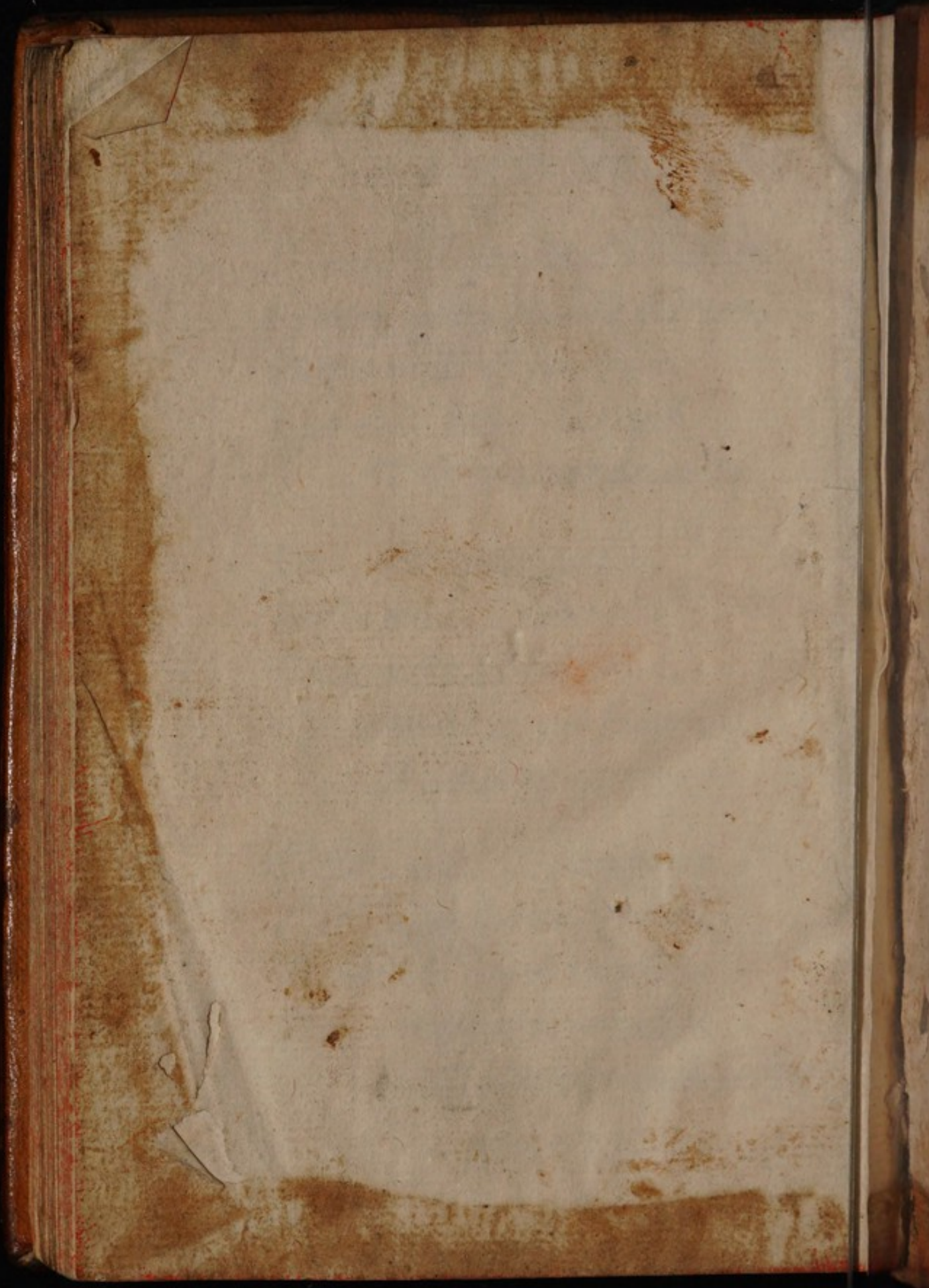
Totum ad Te, et impo

Totum impo meo, et velle

Ut Te, nunciam deferat

FINIS.

卷

